Ազգ
Azg
armenian daily
11 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1998 ՈՒՐԲԱԹ # 230 (1734)

«Քլինթոնն արժանի է պարսավագրման»

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 10 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՌՄԵՆՊՐԵՍ. Ուիլյամ Ջեֆերսոն Քլինթոնն իր վարքագծով արժանի է պարսավագրման և դատի տրվելու՝ իշխանությունից հեռացվելու, հետևաբար նաև զրկվելու ԱՄՆ-ում որևէ այլ պաշտոն զբաղեցնելու իրավունքից, որտեղ ծառայողից պահանջվում են «ազնվություն, վստահություն և օգտակարություն»: Ըստ ԻՏԱՌ ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, այսպիսի վճիռ է պարունակում այն որոշման նախագիծը, որը հրապարակել են ԱՄՆ Կոնգրեսի Ներկայացուցիչների պալատի իրավաբանական կոմիտեի անդամները հանրապետական կուսակցությունից:

Նախագծում նաև ձևակերպված է նախագահ Քլինթոնի դեմ ուղղված մեղադրանքների յոթ կետ, այն է՝ կեղծ վկայություն մեծ ժյուրիի առջև, կեղծ վկայություն Պոլա Ջոնսի խախտված հայցի առնչությամբ, պաշտոնական դիրքի չարաշահում և արդարադատության իրականացման խոչընդոտում:

Այդ նախագիծն առայժմ հանձնարարական բնույթ է կրում, իսկ ապագայում վերջին օրենսդիրները պետք է մշակեն նրա վերջնական տարբերակը, քվեարկություն անցկացնելով մեղադրանքների յուրաքանչյուր կետի շուրջ:

ԱՀԱԲԵԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

Դարանակալ սպանվեց ՀՀ պաշտպանության փոխնախարար Վահրամ Խորխոռունին

Ալբերտ Բաղդյան. «Ես այս սպանությանը քաղաքական ենթատեքստ չէի տա»...

ՆԱՐԻՆԵ ԴԱԼԲԱՐՅԱՆ

Պաշտպանության փոխնախարար գեներալ Վահրամ Խորխոռունու սպանությունը հասարակական քաղաքական շրջանակներում անհանգստություն առաջացրեց Հայաստանում՝ արդեն սովոր ներիշխանական համակարգի հարցականներին ավելացնելով նորերը: ՀՀ պաշտպանության նախարարությունում սա երկրորդ նախահարույց միջադեպն է: Առաջինը ՊՆ գանձապետ Մարտին Ավետիսյանի ինքնասպանությունն էր, իսկ երեկ իր տան մուտքում կեսգիշերին, ըստ ամենայնի փորձառու մարդասպանի կամ մարդասպանների ձեռքով գլխին արձակված ատրճանակի դիմահար կրակոցներից սպանվեց պաշտպանության գծով փոխնախարար Վահրամ Խորխոռունին, որի պաշտոնային ճանապարհը բավական արագընթաց է և անբաժանելի զինված ուժերի և ոստիկանության կայացման ընթացքից: Պաշտպանության փոխնախարարը բնակվում էր Չարենցի փողոցի բնակելի շենքի երրորդ հարկում: Շենքի բնակիչները և սպանվածի ազգականները «Ազգին» հայտնեցին, որ Վահրամ Խորխոռունին սովորաբար թիկնապահների ծառայությունից չէր օգտվում, չուներ նաև վարորդ: Աշխատանքային ծանրաբեռնվածությունն ավանդական պատճառ էր, որ Վ. Խորխոռունին տուն վերադառնար կեսգիշերին կամ կեսգիշերն անց: Ուստի երբ ճշտվել է սպանության ծրագիրը, ապա դժվար չէր կանխատեսել, թե երբ պետք է դարանակալել փոխնախարարին: Ինչպես նշեցինք, մարդասպանը կրակել է միայն գլխին, ինչը վկայում է, որ հնարավոր է գործ ունենք արհեստավարժ մարդասպանի հետ, քանզի ուշագրավ է նաև այն, որ Վահրամ Խորխոռունու վրա արձակվել է ատրճանակի գրեթե ողջ պահունակը: Դիպվածը գրանցել են 24.30-ին, կրակոցները լսել են առաջին հարկի հարևանները, որոնց սանդղահարթակին էլ փաստացի տեղի է ունեցել սպանությունը: Դիպվածը հայտնաբերել են առաջին հարկի հարևանի երեխաները: Խորխոռունուն գտել են մահացած: Մուտքի պատին կային ատրճանակի կրակոցների հետքերը: Հարևանների վկայությամբ, կրակոցներից առաջ լսվել է վերևից իջնող մարդկանց քայլերի աղմուկ: Ենթադրվում է, որ ներքևում ևս եղել են սպասողներ, որոնք էլ ձայն են տվել սպանվածին և ստիպել պահին կրակել: Մուտքի առաջին հարկում լույս չի եղել, և հայաստանյան մուտքերի սովորական խավարը նպաստել է հանցագործների արագ անհետանալուն: Հնարավոր մեքենայի աղմուկի կամ նման այլ ձայների մասին հարևանները որևէ վկայություն չեն տվել: Հարևանների և ազգականների խոսքերով Խորխոռունին չուներ անձնական լուրջ թշնամիներ, ընդհակառակը հարգված մարդ էր, սովորաբար չէր մերժում աջակցության որևէ առաջարկ, կենցաղային թշնամանքի դեպքերը նրանք բացառեցին: Սպանությունից առաջին հարկ տանող աստիճաններին երկար սփռված ծաղիկների խուրծ էր և արյան առատ հետքեր:

Տես • էջ 2

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Նոր քարտուղար ընտրվեց Ռուբեն Խուրշուդյանը

ՔԽ նորընտիր գործադիր քարտուղար Ռուբեն Խուրշուդյանը Հայաստանի սոցիալիստական ուժերի միության գործադիր ատենապետն է: Վերջերս Հայաստանում շատ է խոսվում նոր քաղաքական դեմքերի բացակայության մասին: Սույն սոցիալիստական ուժերի միությունը ծնվել է 1997-ի վերջին, երբ Հայաստանում հասունանում էր իշխանափոխության ծրագիրը, և հայաստանյան ու արտերկրի քաղաքական շրջանակներում քիչ հայտնի «Ղարաբաղ» կոմիտեի անդամ Աշոտ Մանուչարյանը ոչ այնքան հայտնի քաղաքի մտավորականներից և քաղաքագետներից ստեղծեց սոցիալիստական ուժերի իր միությունը, որը 98-ի արտահերթ նախագահական ընտրություններում պաշտպանեց Ռոբերտ Քոչարյանի թեկնածությունը՝ ի հակակշիռ մեկ այլ սոցիալիստական ուժերի և սոցիալիստական կուսակցության, որը սատարում էր Կարեն Դեմիրճյանին: Ռուբեն Խուրշուդյանը ստացել է 7 կողմ և 4 ձեռնպահ ձայն: Ուշագրավ է, որ նրա թեկնածությունն առաջադրել է Մանվել Բաղդյանը, դարձյալ նորահայտ երիտասարդական միությունից: Բացի Ռուբեն Խուրշուդյանից, ՔԽ-ում առաջարկվել է նաև ԳԽԱՐՔՄԻ ներկայացուցիչ Աշոտ Աղամալյանի թեկնածությունը, որը դարձյալ Աշոտ Մանուչարյանի [illegible] է: Կարեն Դեմիրճյանի վերընտրությունը կարող էր իրականություն դառնալ միայն կոնսենսուսի միջոցով, իսկ ՔԽ անդամ բոլոր կուսակցությունների մեջ է այդպիսի իրենց համաձայնություն տվել: ԽՄ-ի, ինչպես նաև մի շարք այլ կուսակցությունների ներկայացուցիչների կամքով Կարեն Դեմիրճյանն այդ դերը չի ստացել:

Տես • էջ 2

ՆՈՐԱՄՈՒՏ

Պաշտոնապես բացվեց Սիրիայի դեսպանատունը

Վերանորոգված ու բարեկարգված՝ ՀՅԴ նախկին կենտրոնատեղը, ավելի առաջ՝ տեխնիկայի տունը Բաղրամյան փողոցի վրա, մի քանի ամիս արդեն գործում էր որպես Սիրիայի Արաբական Հանրապետության դեսպանատուն: Երեկ երեկոյան պաշտոնա-

պես նվիրագործվեց, հանդիսավորությամբ քողազերծվեցին մուտքի դռանը փակցված հայերեն ու արաբերեն գրությամբ ցուցանակները՝ ձեռամբ նախկին սիրիահայ, ներկայումս ՀՀ քաղաքացի, արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանի: Ավելի ուշ ժամանած ՀՀ վարչապետ Արմեն Դարբինյանը շնորհավորանքի խոսք արտասանեց, բարեմաղթեց Հայաստան-Սիրիա «արդեն դինամիկ» հարաբերությունների հետագա զարգացում: Նրանից առաջ, պաշտոնական հյուրերի, սիրիական և լիբանանյան պատվիրակությունների, կաթողիկոսական փոխանորդի, դիվանագիտական կորպուսի ներկայացուցիչների ու լրագրողների առաջ հանդիսավոր ճառ արտասանեց Հայաստանում Սիրիայի հավատարմատար դոկտ. Համեդ Հասանը, որ մասնավորապես շնորհակալություն հայտնեց Հայաստանի պետական ղեկավարությանն ու ժողովրդին դեսպանատան շենքը Սիրիայի Արաբական Հանրապետությանը նվիրելու առթիվ:

«Պեռնո Ռիկարը» Հայաստանին կվճարի հավելյալ 1 մլն դոլար

Տնտեսական և կառուցվածքային բարեփոխումների նախարար Վահրամ Ավանեսյանը հրապարակեց ֆրանսիական «Պեռնո Ռիկար» խմբի հետ Հայաստանի կառավարության ձեռքբերած նոր պայմանավորվածությունը Երևանի կոնյակի գործարանի վճարի իրավունքը մինչև 1999 թ. հունիսի 30-ը երկարաձգելու համաձայնության դիմաց: «Պեռնո Ռիկար» ֆրանսիական ընկերությունը պատրաստ է հանուն այդ երկարաձգման հավելյալ վճարել 1 մլն ամերիկյան դոլար: Հիշեցնենք, որ գործարքի հիմնական գումարը 28 մլն-ը գտնվում է «Սիթիբանկի» հաշվում Լոնդոնում, այսինքն այդ գումարները ֆրանսիական «Պեռնո Ռիկար» ընկերության կողմից փոխանցված են, բայց Հայաստանի կառավարությունն առայժմ չունի դրանց տնօրինման իրավունքը: Մինչև հունիսի 30-ը 28 մլն դոլարը սառեցված է: ՀՀ պետբյուջե «Պեռնո Ռիկար» ընկերության կողմից 1 մլն դոլարի հավելավճարի կամ տոկոսի վճարման մեխանիզմները հայտնի կդառնան այսօր: Ն. Դ.

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՐՑ

Ադրբեջանը հեռանկարային չի համարում ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի լիազորությունների հանձնումը ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդին

ԲԱՔՈՒ, 10 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ. Ղարաբաղյան խնդրի կարգավորմանն ուղղված ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի վերջին առաջարկները Ադրբեջանի կողմից չընդունվելուց հետո Բաքվի վերլուծաբանները զուգակցություններ են անում՝ հաջողվե՞ց արդյոք ադրբեջանական կողմին համոզել հանրապետություն ժամանած ԵԱՀԿ գործող նախագահ Բրոնիսլավ Գերեմեկին, որ մերժման պատճառները խելամիտ են:

Այդ հարցի պատասխանը պետք է տար այս շաբաթ Օսլոյում (Նորվեգիա) կայացած ԵԱՀԿ արտաքին գործերի նախարարների խորհրդի (ԱԳՆԽ) նիստը, սակայն հանդիպման արդյունքները չեն մեկնաբանվում: Ադրբեջանական «Թուրան» գործակալության հաղորդմամբ, մինչև նիստը Ռուսաստանը մտադիր էր ԱԳՆԽ հավանությանը դնել Մինսկի խմբի վերջին առաջարկությունը: Իսկ Ադրբեջանը, իր հերթին, ծրագրում էր այդ դեպքում օգտվել վետոյի իր իրավունքից: Նույնպիսի դիրք էր ուզում գրավել և Վրաստանը: Հայտնի է դարձել նաև, որ նոր վեցակողմ ձևաչափում զննման ընթացքում Ադրբեջանի արտաքին գործերի նախարար Թոֆիկ Զուլֆուգարովը հանդիպել է Հայաստանի ԱԳՆ ղեկավար Վարդան Օսկանյանի հետ:

Ադրբեջանական վերլուծաբանները գտնում են, որ չնայած ՄԽ վերջին նախաձեռնությունների Ադրբեջանի կողմից վճռական մերժմանը, Բաքուն դեռ պատրաստ չէ ավելի ակտիվ գործողությունների: Պատահական չէ, որ դեռևս շաբաթվա սկզբին Թ. Զուլֆուգարովը հայտարարեց, որ Ադրբեջանը ներկա փուլում հեռանկարային տարբերակ չի համարում ղարաբաղյան հարցով ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի լիազորությունների հանձնումը ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդին: Ի պատասխան այն հարցին, թե «արդյոք բոլո՞ր ճիգերն է գործադրել Մինսկի խումբը հայ-ադրբեջանական հակամարտության լուծման համար», Թ. Զուլֆուգարովն ասել է. «Եթե միայն գործադրված լինեին բոլոր ջանքերը, ապա հակամարտությունը արդեն լուծված կլիներ»:

«Կարծում եմ արդեն ժամանակն է խոստովանելու, որ ոչ ԵԱՀԿ-ը, ոչ ՄԱԿ-ը ներկայիս վիճակում հայ-ադրբեջանական հակամարտությունը լուծել չեն կարող, քանի որ պրակտիկան ցույց է տալիս, որ նրանց բոլոր որոշումները և բանաձևերը ունեն սոսկ հանձնարարական բնույթ», գրում է Բաքվի «Զերկալո» թերթը, գտնելով, որ հարկավոր է գտնել այնպիսի մի կառույց, որի որոշումները լինեին պարտադիր կատարման համար:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ընթացիկ

ԱՀԱԲԵԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

Դարանակալ սպանվեց ...

Սկիզբը էջ 1

Այս տարի ՀՀ գլխավոր դատախազ Հենրիկ Խաչատրյանի սպանությունից հետո Վահրամ Խորխոռունին երկրորդ բարձրաստիճան եւ ազդեցիկ պաշտոնյան է, որը սպանվում է: Մտահոգիչ է այն հանգամանքը, որ Հայաստանում առ այսօր լիակատար բացահայտված չեն նման աղմկալի սպանությունների դեպքերը, իսկ պատասխան չգտած հարցականներն անընդհատ առաջադրում են նոր հարցեր, որոնցից ծնվող միակ եզրակացությունը երեկ ձեւակերպեց ԱԺ փոխխոսնակ եւ «Երկրապահ» պատգամավորական խմբի նախագահ, ԵԿՄ փոխնախագահ Ալբերտ Բազեյանը. «Հայաստանում մարդիկ լիարժեք պաշտպանված չեն. ոչ ոք չգիտե, թե վաղը ի՞նչ կլինի իր հետ»:

«Ազգը» դիմեց Ալբերտ Բազեյանին եւ ԱԺՄ վարչության անդամ, պատգամավոր Շավարշ Քոչարյանին՝ նախնական գնահատական տալու այս երեւույթին՝ վերը նշված իրադարձությունների շղթայում՝ Մավրիկ Ավետիսյան, Հենրիկ Խաչատրյան, իսկ ավելի վաղ՝ Համբարձում Գալստյան, Համբարձում Ղանդիլյան, Մարիուս Յուզբաշյան...

ԱԼԲԵՐՏ ԲԱԶԵՅԱՆ- *Ցավալի է, որ գիշերը ժամը 24:00-ին իր տան շքամուտքում սպանվել է պաշտպանության փոխնախարարը: Պետք է դեռ սպասել, թե ինչպիսի՞ գնահատականներ կտան իրավապահ մարմինները: Ցանկացած մարդու սպանությունը մտահոգիչ է, առավել եւս պետական բարձրաստիճան պաշտոնյաներինը: Այս փաստերը վկայում են, որ մեր հասարակության մեջ մարդիկ լիարժեք պաշտպանված չեն: Ոչ ոք չգիտե, թե վաղը ի՞նչ կլինի իր հետ: Ես չեմ կարծում, որ ճիշտ կլինի այս սպանությանը քաղաքական գնահատական տալ: Պաշտպանության նախարարությունում զինծառայողներ են աշխատում, որոնք քաղաքականությամբ չեն զբաղվում, որեւէ քաղաքական ուժի ներկայացուցիչ չեն: Վերջերս Հայաստանում տարբերաբար սպանվել են մարդիկ, եւ դրա տակ փնտրվել է քաղաքական ենթատեքստ: Ես այս սպանությանը քաղաքական ենթատեքստ չէի տա: Հատկապես որ Վահրամ Խորխոռունին սպանվել է իր տան շքամուտքում: Ձեր ասած առաջին դեպքում Մավրիկ Ավետիսյանի ինքնասպանությունն ուներ հստակ դրդապատճառներ՝ կապված տնտեսական գործունեության հետ, կային խոշոր չարաշահումների փաստեր: Հենրիկ Խաչատրյանի դեպքում եղավ պաշտոնական վարկած, որը մենք պետք է ի գիտություն ընդունենք, թեեւ եղան նաեւ տարբեր ենթադրություններ: Այս դեպքում կարծում եմ, որ սպանությանը քաղաքական ենթատեքստ պետք չէ տալ:*

ՇԱՎԱՐՇ ՔՈՉԱՐՅԱՆ- *Ցավալի է, որ նման սպանություններն օրինաչափ են դառնում Հայաստանում, եւ նախորդ սպանությունների չբացահայտված մնալն ավելի է խորացնում ու նպաստում նոր սպանությունների: Դա ցույց է տալիս, որ խնդիրն ինքը՝ պետությունն է: Այսինքն՝ մարդկանց որոշ խումբ եւ որոշ քաղաքական ուժեր պարտադրեցին Հայաստանին դառնալ այնպիսի պետություն, ուր սպանությունները եւ դրանց չբացահայտումն օրինաչափություն է: Եթե հիշենք նաեւ Մավրիկ Ավետիսյանի դեպքը, ապա այս նախարարությունում ինչ-որ բան այն չէ:*

Հ. Գ. Վահրամ Խորխոռունու սպանության փաստի առթիվ հարուցվել է քրեական գործ, ստեղծվել է ՀՀ դատախազության եւ ՆԳ, ԱԱ նախարարության աշխատակիցներից կազմված քննչական-օպերատիվ խումբ: Կատարվում են առաջին անհետաձգելի քննչական-օպերատիվ որոնողական միջոցառումները: Գործի նախաքննությունն իրականացնում է ՀՀ դատախազության քննչական մասը: Հանրապետության նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը երեկ հրատապ ընդունեց հանրապետության գլխավոր դատախազ Աղվան Հովսեփյանին, ՆԳ եւ ԱԱ փոխնախարարներ Գոռ Հակոբյանին եւ Ռուդիկ Հովակիմյանին: Ռոբերտ Քոչարյանը հանձնարարեց ձեռնարկել բոլոր միջոցառումները՝ բացահայտելու ՀՀ պաշտպանության փոխնախարար Վահրամ Խորխոռունու սպանությունը, պարզելու սպանության հնարավոր շարժառիթները եւ հետաքննության ընթացքի ու արդյունքների մասին զեկուցել իրեն:

ՎԱՐԿ

Ղարաբաղյան հանգուցալուծումը տնտեսության ոլորտում

ԼՂՀ պատգամավորները դիմում են Հայաստանի Ազգային ժողովին

ԼՂՀ Ազգային ժողովի պատգամավորները Հայաստանի պետբյուջեի նախագծի քննարկման նախօրեին առանձին դիմումներ են առաքել իրենց հայաստանյան գործընկերներին՝ ակնկալելով նրանց աջակցությունը Հայաստանի կառավարության կողմից ԼՂՀ-ին տրամադրվելիք միջպետական վարկի ապահովման համար: Երեկ կոմունիստական խմբակցության անունից պատգամավոր Գագիկ Թադեւոսյանը ներկայացրեց իրենց ուղղված նամակը, որը պատճառ է դարձել Սերգեյ Բադալյանի կողմից ԱԺ խոսնակ Խոսրով Հարությունյանին հատուկ ուղարկված մի դիմումի: Կոմկուսի խմբակցությունը կոչ է անում ԱԺ խոսնակին գործուն միջամտել Հայաստանի համար կարեւորագույն այս խնդրին. «Մեր կարծիքով, այս չափազանց նրբանկատ հարցում սխալվելը կարող է հանգեցնել աղետալի հետեւանքների, ամենից առաջ ԼՂՀ բնակչության արտահոսքի, ժողովրդագրական վտանգավոր փոփոխությունների առանց այն էլ ԼՂՀ բնակչության փոքր թվաքանակի նվազեցման: Արդյունքում էլ ավելի է դժվարանալու Արցախի հիմնահարցի կարգավորումը: Հաշվի առնելով հարցի կարեւորությունը՝ ՀԿԿ խմբակցությունն առաջարկում է այն դարձնել լրացուցիչ հրատապ քննարկման առարկա», գրված է փաստաթղթում:

Մանրամասնենք, ԼՂՀ ԱԺ պատգամավորները գրում են, որ 95 թ.-ին ՀՀ եւ ԼՂՀ իշխանությունների փոխհամաձայնությամբ՝ 1996 թ.-ից Հայաստանի Հանրապետությունը պայմանավորվել է Արցախին տրամադրել միջպետական վարկ՝ հետեւյալ հաշվարկային սկզբունքներով. ա) հիմնային թվի որոշում, ըստ որի՝ ՀՀ պետբյուջեի ծախսային մասից հանվում են բանակի ֆինանսավորման ծախսերը, արտաքին վարկերի տոկոսավճարների եւ միջազգային կազմակերպություններում ՀՀ անդամակցության գծով ծախսերը ու վերցվում է ստացված տարբերության 4,4 տոկոսը: Այդ 4,4 տոկոսը կազմում է ԼՂՀ բնակչության տեսակարար կշիռը ՀՀ բնակչության թվի համեմատ: բ) ԼՂՀ բյուջետային հիմնարկների աշխատողների աշխատավարձը 1/3-ով պետք է գերազանցի ՀՀ համապատասխան աշխատողների աշխատավարձի չափը: գ) ԼՂՀ առաջանցիկ սոցիալ-տնտեսական առաջընթացն ապահովելու համար պետք է օգտագործվի 1,1 գործակիցը: 99 թ. պետբյուջեի նախագծում, սակայն, հիմնային թիվը որոշվել է շրջանցելով այս սկզբունքները: Ի հետեւանս՝ ԼՂՀ-ին տրվելիք միջպետական վարկը կազմել է 8 մլրդ 232 մլն դրամ: 1999 թ. համար նախորդ սկզբունքների կիրառմամբ Լեռնային Ղարաբաղին պետք է հատկացվի 10 մլրդ 580 մլն 190 հազար դրամ:

Կոմկուսի խմբակցությունը փաստեց, որ իրենք մինչեւ վերջ հետեւողականորեն պահանջելու են կառավարությունից ԼՂՀ-ին հատկացնել այս գումարը՝ իբրեւ միջպետական վարկ, հակառակ դեպքում իրենք կարող են դեմ քվեարկել բյուջեի նախագծին: Գագիկ Թադեւոսյանը հիշեցրեց ոչ հեռու անցյալից ներկայիս ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի խոստումը Արցախի ժողովրդին, երբ նա թողնելով ԼՂՀ ընտրված նախագահի պաշտոնը՝ ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հրավերով համաձայնեց դառնալ Հայաստանի վարչապետ: Այն ժամանակ Ռոբերտ Քոչարյանը հավաստիացրեց, որ Հայաստանից ինքն ավելի գործուն կկարողանա օժանդակել Արցախին: Այժմ, երբ նա արդեն ՀՀ նախագահ է, առավել քան անհրաժեշտ է իրականացնել տրված խոստումը:

Այս առթիվ տեղեկացնենք, որ նախագահ Քոչարյանը երեկ հրամանագիր է ստորագրել այսօր ժամը 10-ին Ազգային ժողովի արտահերթ նստաշրջան գումարելու մասին:

Ն. Գ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Նոր քարտուղար ընտրվեց Ռուբեն Խուրշուդյանը

Սկիզբը էջ 1

Ռուբեն Խուրշուդյանը համապարփակ մի ծրագիր ներկայացրեց ՔԽ-ի համար՝ «Հայացք ապագային» խորագրով: Սոցիալիստական ուժերի միության ատենապետը համոզված էր, որ տարիների ընթացքում ՔԽ կմշակի Հայաստանում ազգային համաձայնության գաղափարաբանությունը, կստեղծի ներքաղաքական կայունության հայեցակարգը, կմշակի ազգային անվտանգության եւ ռազմական դոկտրինայի ուրվագծերը, կկարգավորի Հայաստան-սփյուռք հարաբերությունները: Լրագրողները փորձեցին կասկածել նման համապարփակ ծրագրերի իրագործման ռեալությանը՝ շեշտադրելով այն հանգամանքը, թե ՔԽ-ն ըստ էության ժամանակավոր կառույց է, որը պիտի գործի մինչեւ ԱԺ նոր ընտրությունները՝ քաղաքական դաշտում տեղ հատկացնելով 1995 թ. հուլիսի 5-ի ոչ այնքան օրինական ԱԺ ընտրությունների հետեւանքով խորհրդարանից դուրս մնացած կուսակցություններին: Ռուբեն Խուրշուդյանը, սակայն, այլակարծիք էր. նրա համոզմամբ ԱԺ նոր ընտրություններից հետո իրենք կհավաքվեն եւ կկայացնեն ՔԽ ապագայի մասին որոշումը. «Նախագահը չի գտնում, որ ՔԽ-ն կունենա կարճ կյանք», հավաստեց կրթությամբ պատմաբան, պատմական գիտությունների թեկնածու եւ քաղաքականությամբ զբաղվելու հայտ ներկայացնող Ռուբեն Խուրշուդյանը, որդին պատմաբան Լեւոն Խուրշուդյանի:

ՔԽ երեկվա նիստը հիշարժան էր ոչ միայն սոցիալիստական ուժերի միության (իմա՝ Աշոտ Մանուչարյանի) հաջողությամբ, այլեւ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի մասնակցության փաստով: Ի պատասխան «Ազգի»՝ Ռուբեն Խուրշուդյանը հայտնեց, որ Ռոբերտ Քոչարյանն ընդհանուր առմամբ դրական է գնահատել ՔԽ անցած եռամսյա գործունեությունը: Բացի այդ, Ռուբեն Խուրշուդյանի բնորոշմամբ, նախագահին «հոգեհարազատ է ՔԽ յոթնյակ կուսակցությունների ընդունած նախորդ իշխանությունների քաղաքական ուղեգծի գնահատականը», որը Ռոբերտ Քոչարյանը մեկուկեսժամյա քննարկումից հետո ընդունել է ի գիտություն եւ տեղեկացրել, որ ուղերձի կամ հեռուստաելույթի միջոցով որոշ ժամանակ անց ինքը կդիմի ժողովրդին՝ ներկայացնելով իր գնահատականը: ՔԽ-ին Ռոբերտ Քոչարյանը ուղղել է մեկ խորհուրդ՝ զերծ մնալ պոպուլիզմից, հատկապես երբ քննարկվում են սոցիալ-տնտեսական ծրագրերը: Ռուբեն Խուրշուդյանը շեշտեց, որ ՔԽ սոցիալ-տնտեսական հանձնախումբն այսուհետ էլեկտրաէներգիայի սակագների եւ խնայբանկում արժեզրկված ավանդների վերադարձի եւ նմանատիպ այլ հարցերում պետք է զգուշավոր մոտեցում որդեգրի: Զգուշավոր մոտեցման հանգամանքները չպարզաբանվեցին:

ՔԽ նիստը տեղի ունեցավ հանրապետությունը ալեկոծած պաշտպանության փոխնախարար Վահրամ Խորխոռունու սպանության օրը, երբ լրագրողները հետաքրքրվեցին, թե նախագահի հետ քննարկվե՞լ են արդյոք այդ սպանության դրդապատճառները եւ քաղաքական հետեւանքները, Ռուբեն Խուրշուդյանը պատասխանեց՝ ոչ, բայց միաժամանակ ավելացրեց, թե նախագահը պատրաստ է «հաճույքով» (մեջբերումը հեղինակային է) քննարկել նման պրոբլեմային հարցեր: Սոցիալիստական ուժերի ատենապետը համոզված էր. «ՔԽ նախագահին կից պրոպագանդիստական ապարատ չէ», ուստի նա կոչ արեց ՔԽ նիստերին չմասնակցող կուսակցություններին համախմբել իրենց շարքերը, սակայն վերլուծաբանների կարծիքով՝ սպասելի է հակառակը: Քաղաքական որոշ կուսակցություններ կարող են հայտարարությամբ լքել ՔԽ նավը:

Ն. ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

Երեւանի «օրինակելի բակը» 3 մլն դրամի պարգեւ ստացավ

ԵՐԵՎԱՆ, 10 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Դեկտեմբերի 10-ին քաղաքապետարանում կայացած խորհրդակցության մասնակիցների խնդիրն էր ամփոփել «Երեւանի օրինակելի բակ» մրցույթի արդյունքները: Երկարատեւ քննարկումներից հետո Երեւանի «օրինակելի բակ» տիտղոսը եւ 3 մլն դրամ պարգեւը նվաճեց Հարավ-Արեւմտյան Բ3 թաղամասի Հովնաթանի 3 շենքի բակը, երկրորդ եւ երրորդ տեղերը նվաճեցին ու 1-ական մլն դրամ պարգեւ ստացան Քանաքեռ-Զեյթուն թաղամասի Հ. Ներսիսյան 1 եւ Նոր Նորքի Մառի 6 շենքերի բակերը:

Ամենամյա մրցույթի գաղափարը առաջ էր քաշել Երեւանի քաղաքապետ Սուրեն Աբրահամյանը՝ նպատակ ունենալով խթանել Հայաստանի մայրաքաղաքի բակերի վիճակի բարելավումը: Մրցույթի ամփոփման համար քաղաքապետի գլխավորությամբ ստեղծված հանձնաժողովը նախապես ծանոթացել էր թաղապետերի կողմից մրցույթին ներկայացված բակերի վիճակի հետ:

Պահպանողական կուսակցությունն՝ ընդդեմ Եհովայի վկաների

Հայաստանի պահպանողական կուսակցությունը, որի նախագահը «Երկրապահ» թերթի գլխավոր խմբագիր Միքայել Հայրապետյանն է, անհանգստացած է «Եհովայի վկաներ» չգրանցված, «հետեւաբար՝ օրենքից դուրս գտնվող, մեր պետականության եւ հոգեւոր Հայաստանի հիմքերն անդառնալիորեն խարխլող, հակասահմանադրական քարոզչությամբ զբաղվող կրոնական համայնքի պառակտիչ գործունեությամբ», եւ երեկ բողոքի ակցիա էր կազմակերպել իր մտահոգությունը լսելի դարձնելու ակնկալիքով:

«Հայ եկեղեցին նիրհից դուրս բերելու» նպատակով կաթողիկոսական ընդհանուր փոխանորդ, Արարատյան հայրապետական թեմի առաջնորդական փոխանորդ Գարեգին արք. Ներսիսյանին հղված ուղերձում կուսակցությունը Հայ առաքելական եկեղեցու սպասավորներին «կշտամբում է» Հայաստանի քաղաքացիների հոգեւոր պահանջները բավարարելու առաքելությունը եւ հնարավորություններն առավելագույնս չօգտագործելու համար՝ Գարեգին Սրբազանին հորդորելով թարմացնել եւ աշխուժացնել եկեղեցի-ժողովուրդ կապը, արդյունավետ դարձնել հոգեւորական դասի գործունեությունը:

Պահպանողական կուսակցությունը մի երկրորդ ուղերձով դիմում է ՆԳ եւ ԱԱ նախարար Սերժ Սարգսյանին, ավելի արմատական որակումներ տալով եհովայականների գործունեությանը: Դրսից կառավարվող, կայծակի արագությամբ Հայաստանում տարածվող «Եհովայի վկաներն», ըստ պահպանողականների, կոպտորեն ոտնահարում են ՀՀ քաղաքացիների մարդկային իրավունքները (այստեղից՝ օրվա ընտրությունը, որ համընկնում է Մարդու իրավունքների հռչակագրի ընդունման 50-ամյակին) եւ անձնական անվտանգությունը, քանզի Հայոց բանակում ծառայելուց խուսափելու քարոզչություն են ծավալում: Եհովայականության շարքերն անցած երիտասարդներից շատերը դասալքության մեղադրանքով կանգնում են դատարանի առջեւ, մինչդեռ կազմակերպիչները խուսափում են ՀՀ քրեական օրենսգրքի հոդվածներով նախատեսված պատասխանատվությունից: Ամենաթողության պայմաններում, խցկվելով բնակարաններ, «Եհովայի վկաները» բռնադատում են մարդու խղճի ազատությունը, ընդգծում է պահպանողականների ուղերձը՝ ՆԳ եւ ԱԱ նախարարին հորդորելով կանխել «մարդու իրավունքների, խղճի ազատության, պետական անվտանգության եւ քաղաքացիական կարգականոնի խախտումները» եւ արդյունավետ քայլեր ձեռնարկել աղանդավորների հակաօրինական գործունեությունը սահմանափակելու ուղղությամբ:

Լ. Պ.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության է տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ «Ազգ» թերթի խմբագրական խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրեն
ՀՐԱՅՐ ԶՕՐԵԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայութիւն / 562941
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ընթացիկ

ՇՈՒԿԱ

Հայաստան-Սիրիա համագործակցության դաշտն անսահմանափակ է

Սիրիայի Արաբական Հանրապետության կառավարական պատվիրակության երեկվա այցը Հայաստան, որը գլխավորում էին էկոնոմիկայի եւ արտաքին առեւտրի նախարար Մուհամմեդ ալ Իմադին եւ մթերումների եւ ներքին առեւտրի նախարար Նադիմ Ալալին, ավարտվեց համագործակցության երեք համաձայնագրերի ստորագրմամբ: Դրանք վերաբերում են մշակույթի, գիտության եւ կրթության, ընդերքի ուսումնասիրության եւ սեյսմոլոգիայի, ինչպես նաեւ գյուղատնտեսության ոլորտներին: Երեկ, վավերացնելով այս համաձայնագրերը, Սիրիա-Հայաստան միջկառավարական համատեղ հանձնաժողովի համանախագահներ դոկտոր Ալ Իմադին եւ ՀՀ արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարար Հայկ Գեւորգյանը լրագրողներին տված մամուլի ասուլիսում արձանագրեցին՝ վերոհիշյալ փաստաթղթերը կլինեն հայ-սիրիական տնտեսական համագործակցության հիմքերը, որոնց վրա կկառուցվի կոնկրետ նպատակային աշխատանք: Փոխադարձ հետաքրքրության ոլորտները, նախարարների հավաստմամբ, անթիվ անհամար են, Հ. Գեւորգյանի խոսքերով՝ «մինուս անսահմանությունից մինչեւ պլյուս անսահմանություն»:

Սիրիա-Հայաստան միջկառավարական հանձնաժողովը երեք օրվա լարված աշխատանքի ընթացքում հասցրել է քննարկել երկու երկրների տնտեսության բոլոր ճյուղերում համագործակցության հնարավորությունները: Եվ դա միմիայն սկիզբն է, որի հաջող շարունակությանը թե սիրական եւ թե հայկական կողմը չեն կասկածում: Ըստ պրն Իմադիի, մինչ այժմ Հայաստանը լայն հարաբերություններ չի ունեցել արաբական աշխարհի հետ եւ այսօրվա իրավիճակը թելադրում է, որ նա պետք է զարգացնի իր հարաբերությունները ամբողջ արաբական, հատկապես Պարսից ծոցի երկրների հետ, որի համար Սիրիան կարող է դարպաս լինել Հայաստանի համար: Ինչ վերաբերում է առեւտրատնտեսական հարաբերությունների զարգացումը խոչընդոտող տարանցիկ ճանապարհներին, ապա դոկտոր Իմադին հատուկ շեշտեց «Մետաքսի ճանապարհի» կարեւորությունը, որի առանցքի վրա պատմականորեն հայտնվել են Հայաստանն ու Սիրիան, եւ հիշեցրեց, որ «Նոր մետաքսի ճանապարհի» (որը քննարկվում է TRASECA-ի անվան տակ) մասին խոսելիս չպետք է մոռանալ աշխարհի այսօրվա տնտեսական քարտեզը:

Իսկ այսօրվա Սիրիայի տնտեսության ընդհանուր պատկերն ընդհանուր գծերով այսպիսին է՝ զարգացած արդյունաբերություն գազի եւ նավթի վերամշակման, տեքստիլի եւ սննդարդյունաբերության առաջատար ոլորտներով, զարգացած գյուղատնտեսություն տարեկան մոտ 250 հազ. տոննա ցիտրուսային եւ 4 մլն տոննա հացահատիկի արտադրությամբ: Այսօր Սիրիայի արտաքին ներդրումների երկու երրորդը գտնվում է մասնավոր սեկտորի ձեռքում: Սիրիական պատվիրակության ղեկավարը լավատեսայակ էր նաեւ Հայաստանի տնտեսությունից, որտեղ հնարավոր համագործակցության եւ ներդրումների համար հետաքրքրություն ներկայացնող ոլորտները, ըստ նրա, բազմաթիվ են, որոնցից հատկապես առանձնացվեց մեկը՝ էներգետիկան:

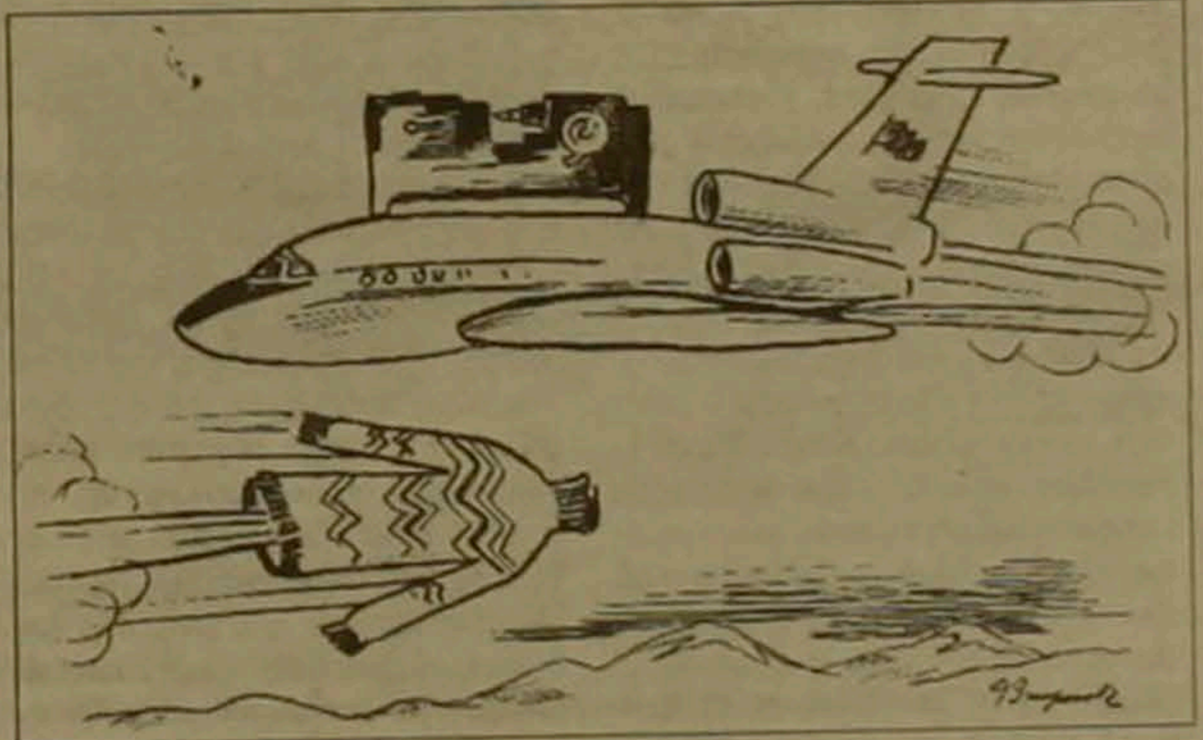

Ասուլիսից հետո, պատասխանելով «Ազգի» հարցերին, արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարար Հայկ Գեւորգյանը ավելի կոնկրետացրեց վերոհիշյալ համաձայնագրերով նախատեսված քայլերը: Մասնավորապես, կրթության եւ գիտության բնագավառում նախատեսվում են տարբեր բնագավառների մասնագետների փոխանակում, վերապատրաստում, գիտական թեզերի պաշտպանություններ եւ այլն: Ընդերքի ուսումնասիրության եւ սեյսմոլոգիայի բնագավառում համատեղ գիտական ուսումնասիրություններ, ավելի կոնկրետ Սիրիայում նոր խողովակաշարերի (գազի եւ նավթի) շինարարական աշխատանքների նախագծում եւ կազմակերպում, ընդ որում խողովակների արտադրությունը նախատեսվում է կազմակերպել Հայաստանում: Սիրիան Հայաստանի նման գտնվում է վտանգավոր սեյսմիկ գոտում. նախատեսվում է ինը բալանոց սեյսմակայուն շենքերի նախագծում հայ մասնագետների կողմից, նրանց օգնությամբ Սիրիայում սեյսմոլոգիայի կենտրոնի ստեղծում, սիրիացի մասնագետների վերապատրաստում եւ այլն: Ինչ վերաբերում է գյուղատնտեսությանը, նախատեսվում է Հայաստանում հիմնել գյուղմթերքների վերամշակման համատեղ ձեռնարկություններ սիրիական ներդրումներով: Սիրիական կողմից մեկ մլն դոլարի ներդրումների նախագծեր կան նաեւ թեթեւ արդյունաբերության ոլորտում: Հ. Գեւորգյանը տեղեկացրեց նաեւ, որ պատրաստվում են նաեւ հայ-սիրիական համագործակցության համաձայնագրեր օդային եւ ցամաքային տրանսպորտի ոլորտում: Նախարարն ավեցեց մի «ուրախալի լուր» եւս՝ նախնական պայմանավորվածության համաձայն Սիրիան Թուրքիայի սահմանով, Հայաստանով կարող է անցկացնել ցանկացած ապրանք, ինչը ենթադրում է Թուրքիայի ուղղությամբ ճանապարհի աշխուժացում: Ընդհանրապես, Հայաստանը Սիրիայի կողմից դիտվում է որպես սիրական ապրանքների հիմնական բազա եւ տարանցիկ տարածք դեպի ԱՊՀ երկրներ: Ինչ վերաբերում է երկու երկրների միջեւ գոյություն ունեցող ապրանքաշրջանառությանը, ապա արտահանման-ներմուծման սալդոն այսօր հօգուտ Հայաստանի է եւ հասնում է 2,5 մլն դոլարի: Հայաստանից Սիրիա են արտահանվում հիմնականում հաստոցներ ու սարքավորումներ, իսկ ներմուծվում հիմնականում տեկստիլ եւ սնունդ: Հ. Գեւորգյանը միջանկյալ տեղեկացրեց, որ հանձնախմբի երկրորդ աշխատանքային հանդիպումը ենթադրվում է կրկին Երեւանում եկող տարի, ամռանը, որին կցուցադրի նաեւ սիրիական ապրանքների ցուցահանդեսը: «Իմ ձեռքը թեթեւ է եւ ոչ մի համաձայնագիր օդում չի մնում», «Ազգին» ի պատասխան լավատեսորեն եւ հույս ներշնչող տոնով եզրափակեց արդյունաբերության եւ առեւտրի նոր նախարարը:

ԳԱՅԱՆԵ ՄՈՒՔՈՅԱՆ

Լիբանանի պատվիրակությունը մեկնեց Երեւանից

ՀՀ կառավարության հրավերով, ինչպես գրել էր «Ազգը» երեկ, Լիբանանից Երեւան էր ժամանել յոթ հոգուց բաղկացած պատվիրակություն՝ մասնակցելու Սպիտակի երկրաշարժի 10-ամյակին նվիրված միջոցառումներին: Պատվիրակությունը գլխավորում էր Լիբանանի Արդյունաբերողների եւ գործարարների միության (ԱԳՄ) նախագահ պրն Ժակ Սարաֆը, որը 1988-ին առաջին օգնություն ուղարկողների թվում էր, միաժամանակ հիմնական օգնությունների նախաձեռնողը: Պատվիրակության կազմում էին Ղազի Յահյան, Կարպիս Մարգարյանը, Ֆադի Աբուդը, Ռոբեր Տիգրան Ափրարը, Նազար Նաջարյանը եւ Նազարեթ Սապունջյանը:

Հյուրերը հանդիպեցին վարչապետ Արմեն Դարբինյանի, արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարար Հայկ Գեւորգյանի հետ, եղան Էջմիածնում, այցելեցին «Գրանդոբակո» հայ-կանադական ծխախոտի ՓԲԸ, եղան «Մովդական ծխախոտի ՓԲԸ, եղան «Մովսիսյան» ընկերության քարի մշակման եւ արտադրության գործարանում, ոսկերչական գործարանում, մասնակցեցին Երեւանում Սիրիայի դեսպանատան բացմանը: Իսկ հրաժեշտից առաջ այցելեցին «Արարատ» գինու կոմբինատ, ուր համտեսելով անուշահամ հայկական գինիները, ստորագրեցին աշխատանքային արձանագրություն Հայաստանի ԱԳՄ-ի նախագահ պրն Արամ Վարդանյանի հետ՝ առաջիկայում կատարվելիք աշխատանքների մասին:

Կարպիս Մարգարյանը հայտնեց, որ ապրիլ-մայիս ամիսներին նախատեսվում է Հայաստանում անցկացնել հերթական ֆորումը, որի ընթացքում կբացվի նաեւ Լիբանանում արտադրվող ապրանքատեսակների ցուցահանդես: Հայաստան-Լիբանան արդյունաբերողների տնտեսական կապերը ավելի զարգացնելու նպատակով ստեղծվում է «Յոլիինգ» ընկերությունը, որն աշխատանքները կոորդինացնելու ու նոր ծրագրեր մշակելու գործընթաց է վարելու: Նրա շնորհիվ ի հայտ կբերվեն բոլոր այն կազմակերպությունները, որոնք կցանկանան հիմնել համատեղ ձեռնարկություններ ու արագ զարգացնել Հայաստանի տնտեսությունն ու արտադրությունը բոլոր ճյուղերում:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

ՄՐՑԱՆԱԿԱԲԱՇԽՈՒԹՅՈՒՆ

ԻՄ մրցանակը՝ Վարդան Վարդանյանին

Սեւ ակնոցը՝ Վահրամ Մարտիրոսյանին

ԻՄ ավանդական դարձող ամենամյա մրցույթի մրցանակները՝ մարդու իրավունքների ոլորտում առանձնացած լրագրողների, հրապարակախոսների կամ գործիչների համար, երեկ ԻՄ կենտրոնական գրասենյակում տեղի ունեցած «հաճելի եւ հանդիսավոր արարողության» ընթացքում գտան իրենց տերերին: Դրանք երկուսն են՝ Հայ-FM ռադիոկայանի թղթակից, Ա1+ հեռուստաընկերության կիրակնօրյա վերլուծական ծրագրի մեկնաբան Վարդան Վարդանյանը, որն ընտրական օրենսգրքի քննարկումների եւ էլեկտրաէներգիայի սակագնին առնչվող մեկնաբանությունների համար արժանացավ մարդու իրավունքների պաշտպանությամբ լավագույնս հանդես եկած լրագրողի մրցանակին (300 հազար դրամ) եւ ԱՐ հեռուստաընկերության քաղաքական մեկնաբան Վահրամ Մարտիրոսյանը, որին բաժին ընկավ «սեւ մրցանակը»՝ սեւ ակնոց ու բամբակ:

Մրցույթի ժյուրիի կազմում են Պերճ Զեյթունցյանը, Արմեն Հովհաննիսյանը, Լյուդմիլա Հարությունյանը, Մերուժան Տեր-Գուլանյանը, ԻՄ ղեկավարներ (այդ թվում Պարույր Հայրիկյանը), ֆրանսահայ լրագրող Թոմաս Սամվելյանը եւ ուրիշներ՝ ընդամենը 13 հոգի: Ժյուրիի նախագահը «Հայաստան-Ռուսաստան» ընկերության ղեկավար Վլադիմիր Գրիգորյանն է: Մրցույթին մասնակցելու հայտեր ներկայացրած լրագրողների թիվը չափազանց սահմանափակ էր (4 հոգի, որոնց, ժյուրիի անդամների նախընտրությամբ, գումարվել էին այլ լրագրողներ): Հանձնաժողովի համակրանքի գերակշիռ մասը բաժին էր հասել Վարդան Վարդանյանին:

Ժյուրիի անդամների մեծ մասը «սեւ մրցանակի» հավակնորդներից «գերադասել էին» «Առավոտ» օրաթերթը: Երկրորդ տեղում Վահրամ Մարտիրոսյանն էր՝ 5 ձայնով, վերջին տեղում էր «Կոմունիստ» թերթը՝ երկու ձայնով, որոնցից մեկն ուղղված էր գլխավոր խմբագրին: Քանի որ «սեւ մրցանակը» նախատեսված է ոչ թե թերթերի, այլ լրագրողների համար, «Առավոտը» տանուլ տվեց՝ սեւ ակնոցը զիջելով Վահրամ Մարտիրոսյանին:

Թոմաս Սամվելյանը, որը ղեկավարում է հասարակական խնդիրների ուսումնասիրման եւ լուծման աջակցության նորաստեղծ կենտրոնը, խոսեց խոսքի լայն, իր խոսքերով, գրեթե անսահմանափակ ազատությունը տեղին, խոհեմ ու պարտաճանաչ օգտագործելու մասին, քանզի լայն ազատությունը նաեւ լայն պատասխանատվություն է ենթադրում: Լրատվությունը, որ ընդունված է չորրորդ իշխանություն անվանել, օդի ու լույսի պես անհրաժեշտ է հասարակությանը եւ ավելի կարեւոր է, քան իշխանությունը: Ինչպես անմաքուր օդը վնասում է մարդու թոքերը, ինչպես մթության մեջ մարդը սայթաքում է եւ ընկնում, այնպես էլ ծուռ լրատվությունը կիսաս կամ թյուր հասարակական կարծիք է ստեղծում՝ շփոթ սերմանելով հասարակական կյանքում, ասաց պրն Սամվելյանը: Ըստ այդմ «լրագրողը պարտավոր է գտնել այն խնդիրները, որոնց վրա ժողովուրդը սայթաքում է, եւ լույս սփռել դրանց վրա, որպեսզի իմանանք, թե ինչու ենք սայթաքում եւ խուսափենք այդ ճանապարհից կամ վերացնենք խոչընդոտը, որ նորից չընկնենք», ահա, նրա կարծիքով, լրագրողի առաքելությունը: Լրագրողների բարոյա-էթիկական կանոնները, որ ընդունվել են 1926 թ.-ին, բաժանվեցին ներկա թղթակիցներին՝ իրականության բարդությունների դերում նրանց ինքնահաստատմանը նպաստելու ակնկալիքով, պետությունից, կուսակցությունից, փողատերերից եւ այլ պատվիրատուներից անկախ, ի նպաստ իրենց մասնագիտական արժանապատվության գործելու մաղթանքով:

Վարդան Վարդանյանը, ժյուրիի գնահատմամբ, համարձակ ու խոհեմ է օգտագործել խոսքի ազատության իր իրավունքը:

ԼՈՒԻԶԱ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ԼՈՌԻ

ՄԱԿ-ի պարենի համաշխարհային ծրագիրը մեծացնում է հասկացումները Հայաստանին

Երեկ Լոռու մարզպետարանում տեղի ունեցավ ՄԱԿ-ի պարենային համաշխարհային ծրագրի (ՊՀԾ) հայաստանյան գրասենյակի ղեկավար Հոկան Ֆոլքերլի մամլո ասուլիսը, որին մասնակցում էին մարզպետ Հենրիկ Քոչինյանը, փոխմարզպետ Դավիթ Լոքյանը, Վանաձորի փոխքաղաքապետ Նորիկ Սարդարյանը, ՊՀԾ վանաձորյան ենթագրասենյակի տնօրեն Վլադիմիր Ղարաջյանը, լրագրողներ: Հ. Ֆոլքերլը համառոտ ներկայացրեց կազմակերպության գործունեությունը: Այսօր աշխարհում կա 800 մլն սովյալ, սովի սպառնալիքին առկա է նաեւ արհեստական ու բնական աղետների ենթարկված եւս 50 մլն մարդու համար: Թերսնման պատճառով ամեն օր մահանում է 11 հազար երեխա: ՊՀԾ-ն գործում է 1963 թ.-ից: Միայն անցած տարի ծախսել է 1,2 մլրդ ԱՄՆ դոլար, իր 4 հազար աշխատակիցներով արտակարգ ու զարգացման օգնություն ցուցաբերել 84 երկրներում՝ ընդգրկելով 53 մլն մարդու: 1994-ից ՊՀԾ-ն 30,9 մլն դոլարի 31 հազար տ սննդամթերք է հասցրել Հայաստանի կարիքավորներին, որոնց 36 տոկոսը աղետի գոտում կենտրոնացված են: Անցած տարվա համեմատ այս տարի Հայաստանը երկու անգամ ավելի ներդրումներ է ունեցել:

Ծրագրերի իրականացման ժամանակ կիրառվում է «սնունդ աշխատանքի դիմաց» սկզբունքը: 1999 թ. ՊՀԾ-ն ծրագրել է երկու փուլով ընդհանուր բաշխում կատարել մայիս-հունիս ամիսներին՝ 3900 տ սնունդ հասցնելով 120 հազար կարիքավորների: Վլ. Ղարաջյանը տեղեկացրեց, որ ներկայումս Լոռու, Շիրակի եւ Տավուշի մարզերում իրականացվում է սննդի բաշխումը 93 հազար 798 կարիքավորներին, որից 45 հազար 367-ը՝ Լոռու մարզում: Վերջում Հ. Ֆոլքերլը պատասխանեց լրագրողների հարցերին, որոնք վերաբերում էին հետագա հասկացումների արդյունավետությանը, օգնությունների ճիշտ բաշխմանը, կարիքավորության աստիճանի որոշման արդարացիությանը եւ այլն:

ՄԱՆՎԵԼ ՄԱԿՈՅԱՆ,
Վանաձոր

Հեղուկ գազը վաճառվում է կիլոգրամը 230 դրամով

ԵՐԵՎԱՆ, 10 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Հայգազ» ՊՓԲԸ-ն ձմռան ամիսներին բնակչության պահանջարկը բավարարելու նպատակով Իրանից հանրապետություն է ներկրել մեծ քանակությամբ հեղուկ գազ: Ինչպես հայտնեցին ընկերությունում, հեղուկ գազը վաճառվում է կիլոգրամը 230 դրամով Պտղնի գյուղի «Բուրան» մասնաճյուղում, նաեւ մարզերում՝ «Հայգազի» տեղական ծառայությունների միջոցով:

digitised by A.R.A.R.@

ՀՌԵՏՈՐԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

Պե՞տք է Հայաստանին գիտություն

Վստահ եմ, որ ընթերցողների մեծ մասին այս հարցը անհեթեթ է թվալու: Մենք այնքան ենք խոսել ու լսել հայկական գիտության նվաճումների, մեր երկրի կյանքում նրա ունեցած մեծ դերի, մեր ավանդույթների եւ այլնի մասին, որ այսօր բոլորովին պատրաստ չենք քննելու այդ հարցը: Բայց այն այսօր կանգնած է մեր առջեւ իր ամբողջ հասակով:

ՀՀՇ-ն եւ Լ. Տեր-Պետրոսյանը սկսեցին նրանից, որ դրին Հայաստանի գիտությունների ակադեմիան վերացնելու հարցը: Այն ժամանակ օրինակ էին բերում ԱՄՆ-ը եւ այլ երկրներ, ուր մեր գիտությունների ակադեմիայի տիպի կազմակերպություններ չկան, եւ որտեղ գիտական հետազոտությունները կատարվում են հիմնականում համալսարանական կենտրոններում: Բարեբախտաբար, հասարակական կարծիքն այն տարիներին թույլ չտվեց ակադեմիան վերացնելու. դա լինելու էր կործանիչ հարված հայկական գիտությանը, որը ստեղծել էր իր զարգացման որոշակի ավանդույթները: Ակադեմիան, բուհական, հատկապես համալսարանական գիտության հետ մեկտեղ, մեր գիտական կյանքի ողնաշարն էր: Թվաց, թե նոր իշխանությունները հասկացան, որ ամեն երկիր իր առանձնահատկություններն ունի գիտության կազմակերպման մեջ, որոնք պայմանավորված են նրա պատմությամբ:

Բայց հետագա իրադարձությունները ցույց տվին, որ ՀՀՇ-ական իշխանությունները միայն մի բան էին հասկացել՝ ակադեմիան պետք է քանդել ոչ թե ճակատային գրոհով, այլ աստիճանաբար: Կտրուկ պակասեցրին ակադեմիական հիմնարկների ֆինանսավորումը. ակադեմիան սկսեց ապրել նրանով, ինչ ռուսներն անվանում են սովյալների բաժին (golodnij paek): Հետեւանքները զգացվեցին շատ արագ: Բնագիտական ինստիտուտները փաստորեն զրկվեցին գիտափորձեր կատարելու հնարավորությունից: Խիստ պակասեց ակադեմիայի կողմից հրատարակվող գրքերի քանակը, այսինքն հասարակական գիտություններ զրկվեցին այն ամբիոնից, առանց որի չեն կարող գոյություն ունենալ:

Ակադեմիայի գիտաշխատողների աշխատավարձն ընկավ ծիծաղելիության աստիճան: Այսօր ամենաբարձր որակավորում ունեցող գիտնականը՝ գիտությունների դոկտորը, ստանում է մի աշխատավարձ, որը տատանվում է 15-20 ամերիկյան դոլարի սահմաններում: Հասկանալի է, որ այդպիսի աշխատավարձով ոչ թե ընտանիք, այլ սեփական անձն իսկ պահել հնարավոր չէ: Եվ ծայր առավ այն, ինչ անխուսափելի էր՝ գիտաշխատողներն սկսեցին հեռանալ ակադեմիայից: Մի մասը գնաց արտասահման, մյուսները հանրապետության ներսում սկսեցին զբաղվել առեւտրով, քաղաքականությամբ, անցան պետական ծառայության: Կտրուկ պակասեց երիտասարդ գիտաշխատողների թիվը, ակադեմիան կանգնեց ծերացման եւ ուրեմն գիտության զարգացման հեռանկարը կորցնելու վտանգի առջեւ: Նրանք, ովքեր մնացին ակադեմիայի ինստիտուտներում, ստիպված էին աշխատանք (երկրորդ, երրորդ, չորրորդ եւ այլն) փնտրել զանազան մասնավոր բուհերում եւ այլ հիմնարկներում՝ ընտանեկան բյուջեն մի կերպ լրացնելու համար: Բուն գիտական հետազոտությունների համար մնում էր նրանց ժամանակի ու եռանդի մի չնչին մասը:

Հայաստանի հիշական կառավարողների, Լ. Տեր-Պետրոսյանի վարած քաղաքականությունը գիտության ասպարեզում, անկախ արտաքին դրդիչներից եւ անձնական շահագրգռություններից, կույր եւ անհեռանկար քաղաքականություն էր: Խորհրդային տարիներին Հայաստանում ստեղծվել էր հզոր գիտական ներուժ, որը պետք էր անմիջական գործի դնել հայկական պետության կարիքներին սպասարկելու: Բայց թութակի պես ամեն խաչմերուկում կրկնում էին, թե մեր փոքրիկ երկիրը չի կարող պահել այսքան գիտական հիմնարկներ, այսպիսի ակադեմիա: Կարծես թե չէր կարելի մտածել մեր այսօրվա վիճակին համապատասխան բարեփոխումներ անցկացնելու, եղած գիտական համակարգը այսօրվա կարիքներին համապատասխանեցնելու մասին:

Նախորդ իշխանության ընդերքներում- այսօր դա վստահությամբ կարելի է պնդել- ձեւավորվել էր վերեւում դրված հարցի ժխտական պատասխանը՝ Հայաստանին գիտություն պետք չէ (այնպես, ինչպես արդյունաբերություն պետք չէ): Այն, ինչ մնալու էր գիտությունից, պետք է դառնար շուկայական հարաբերությունների ու բիզնեսի սպասարկուն: Այնինչ առողջ դատողությունը թելադրում է, որ գոնե տնտեսական շահավետության տեսանկյունից էլ գիտությունը շատ անհրաժեշտ է Հայաստանին: Նկատված է վաղուց՝ մեր գլխավոր ռեսուրսը մեր գիտական եւ տեխնիկական պոտենցիալն է:

Թվում է, այս ճշմարտությունը հաստատ պետք է պատկերացնեին այն ուժերը, որոնք փոխարինելու եկան Լ. Տեր-Պետրոսյանի վարչախմբին: Բայց պարզվեց, որ գոնե գիտության կազմակերպման բնագավառում նոր իշխանությունները ոչնչով չեն տարբերվում նախկին վարչախմբից: Նրանք ավելի վճռական ու հետեւողական եղան գիտությունը վերջնականապես հասարակության հետնաբակերը մղելու գործում: Սկսեցին նրանից, որ «մոռացան» իրականացնել նախորդ կառավարության միակ որոշումը, որը նպաստավոր էր գիտության զարգացման համար՝ ամենից արդյունավետ աշխատող ու հեռանկարային գիտաշխատողների (350 մարդ) աշխատավարձը 10000 դրամով ավելացնելու մասին:

Ասեմ միանգամից՝ գիտության եւ գիտնականների այսօրվա աղքատության պայմաններում 10000 կամ 15000 դրամը ոչինչ կամ գրեթե ոչինչ չի վճռում: Նյութական իմաստով այդ 350 հոգին քիչ բան կորցրին: Բայց դա ծանր բարոյական հարված էր առանց այն էլ հուսալքության դուռն հասած մարդկանց:

Կառավարությունը հենց սկզբից ցուցադրեց իր անտարբեր ու անբարյացակամ վերաբերմունքը գիտության հանդեպ: Այս էր տագնապալին: Եվ կառավարության հետագա պահվածքը (գիտության հանդեպ) միայն խորացրեց այս տպավորությունը:

Գիտության խնդիրները այսօր բացարձակապես չեն հետաքրքրում Հայաստանի կառավարությանը: Այս կառավարության ղեկավարները, նախորդ կառավարության պես, հանկերգի նման կրկնում են՝ կրճատեք գիտահետազոտական թեմաները, դրա հաշվին ավելացրեք ձեր աշխատավարձերը: Ավելի մեխանիկական, ավելի անհեթեթ մոտեցում գիտության զարգացման հարցերին այսօր դժվար է պատկերացնել:

Աշխատավարձի խնդիրը, ինչքան էլ տարօրինակ թվա առաջին հայացքից, ամենակարեւորը չէ: Այն միայն ածանցյալ է մի գլխավոր հարցից՝ հայ ժողովրդին, հայոց պետությանը գիտություն պե՞տք է, եւ եթե պետք է, ապա ինչպիսի՞ գիտություն: Այն կառավարությունը, որը չունի հստակ պատասխան այս հարցին, չի կարող հաջողության հասնել: Գիտության զարգացումը շուկայական հարաբերությունների մեխանիզմին թողնելը նշանակում է սպանել այն: Այդ նշանակում է բոլորովին չհասկանալ սեփական ժողովրդին, նրա պատմությունը, նրա արժեքները:

Շատ ցավալի ու հիասթափեցնող է, որ երբ գիտության խնդիրներով դիմում ենք մեր այսօրվա ամենաբարձր ղեկավարներին, նրանք գերադասում են «չլսել» մեզ: Կամ հարցը նրանց չի հետաքրքրում, կամ պատասխան չունեն: Մեկը մյուսից լավ չէ: Կառավարության դժվարությունները կարելի է հասկանալ: Բայց դրանք մազաչափ անգամ չեն արդարացնում նրա վերաբերմունքը գիտության նկատմամբ:

Առանց չափազանցնելու կարող ենք ասել՝ Հայաստանի գիտությունների ակադեմիան, իսկ դա նշանակում է եւ հայկական գիտությունը, այսօր չորանում է ոտքի վրա: Տարիքն առած գիտնականները հեռանալու են ասպարեզից, սպառվելու է ավելի երիտասարդների էնտուզիազմն ու համբերությունը, եւ մի ժամանակ հզոր ու փառավոր կառույցը անաղմուկ փուլ է գալու:

Կտրուկ եւ շտապ քայլեր են պետք է այս գործընթացի առաջն առնելու համար: Առաջին հերթին հասկանալ, որ հայ պետությունն ու հասարակությունը կարիք ունեն գիտության եւ շահագրգռված են նրա պահպանությամբ ու զարգացմամբ: Իսկ դրա համար անհրաժեշտ է մշակել գիտության զարգացման հստակ հայեցակետ, որը չկա ու չի եղել Հայաստանի Հանրապետությունում: Եվ դա չպետք է համարվի ակադեմիայի ու բուհական հիմնարկների գործը:

Կարծում եմ, առաջին քայլը պետք է լինի մի պատասխանատու հանձնաժողովի ստեղծումը (գուցե վարչապետի ղեկավարությա՞մբ): Այդ հանձնաժողովը, քննելով ստեղծված վիճակը, պետք է գտնի գիտության կազմակերպման լավագույն ձեւը մեր երկրում, հարգելով ավանդույթները եւ խուսափելով քանդիչ-հեղափոխական քայլերից: Համոզված եմ, նման հանձնաժողովը գաղափարների ու առաջարկությունների պակաս չի զգա:

Չի կարող լինել բարգավաճող Հայաստան առանց զարգացած գիտության:

ՀԳ. Այս խնդիրների մասին ես ասացի Հայաստանի Հանրապետության նախագահին Ծաղկաձորի գրողների հանգստյան տանը տեղի ունեցած հանդիպման ժամանակ: Պատասխանը երեւի արդեն գուշակում եք: Բայց թերեւս ավելի բնորոշ եղավ մամուլի վերաբերմունքն այս հարցադրման հանդեպ: Լրագրական ու հեռուստատեսային հաշվետվություններից ոչ մեկում (իսկ Ծաղկաձորում երեւի գրողների չափ էլ լրագրողներ կային) ակադեմիայի եւ գիտության զարգացման խնդիրները չշոշափվեցին...

ԱԶԱՏ ԵՂԻԱԶԱՐՅԱՆ,
Բանասիրական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր

Քաղաքակիրթ շուկան եւ ժողովրդավարությունը փոխադարձ կախման մեջ

Բիզնեսը, շուկան եւ դեմոկրատիան գործում են մեկ միասնական կոմպլեքսի մեջ եւ դրանցից մեկն ու մեկի (չասենք երկուսի) բացակայության կամ թերարժեք գոյության պատճառով չի կարող լինել շուկա, քաղաքակիրթ շուկայական տնտեսություն:

Բիզնես ասելով հասկանում ենք փոքր եւ միջին ձեռներեցությունը: Ամեն ինչ սկսվում է ժողովրդավարությունից եւ պայմանավորվում նրանով: Ժողովրդավարության պրոբլեմները համարելով հատուկ ուսումնասիրության առարկա, մենք հիմնականում կքննարկենք բիզնես-շուկա փոխհարաբերության հարցերը:

Նախ եւ առաջ անհրաժեշտ է նկատել, որ փոքր եւ միջին ձեռներեցության (բիզնեսի) զարգացումը մեծապես կախված է հասարակության տնտեսական-քաղաքական կյանքում առկա ժողովրդավարությունից: Եթե պետության մեջ չկա մարդու իրավունքների եւ ազատությունների պաշտպանություն, չկա տնտեսական սուբյեկտների գործունեության համար պետության կողմից օրենսդրորեն պաշտպանվող մրցակցային միջավայր, ապա բիզնեսը չի կարող տնտեսական զարգացում ապրել:

Տնտեսական բարեփոխումների իրականացման արագությունն ուղղված պետական հատվածի կրճատմանը եւ մասնավոր հատվածի ընդլայնմանը, պետք է հավասար լինի փոքր եւ միջին ձեռներեցության զարգացման արագությանը, նրա համար նպաստավոր պայմանների ստեղծմանը: Այլապես կհաստատվի համատարած գործազրկություն, տեղի կունենա հասարակության սոցիալական բեւեռացում, ի հայտ կգան հոռետեսական տրամադրություններ ապագայի նկատմամբ եւ կարոտ նախկին կարգերի հանդեպ:

Շուկան չի կարող ազատ լինել առանց ձեռներեցության եւ տնտեսական ընտրության ազատության: Առանց ձեռներեցության եւ տնտեսական ընտրության ազատության չի կարող լինել ազատ շուկա: Այդպիսի իրավիճակներում ազատ շուկային մեծապես փոխարինելու է գալիս բյուրոկրատական շուկան:

Տնտեսության ազատականացման գործընթացում պետական թելադրանքի շրջանակներն աստիճանաբար փոքրանում են, անհատը մասնավորապես ստանալով տնտեսական ընտրության հնարավորություն, ձեռք է բերում ինքնադրսեւորման ազատություն՝ ետ բերելով տոտալիտար պետության կողմից իրենից խլված իրավունքները:

Քանի որ տնտեսական բարեփոխումներ նախաձեռնողն ու իրականացնողը կառավարությունն է, հետեւաբար բարեփոխումների իրականացման եղանակի արագությունը մեծապես կախված է նաեւ կառավարության գործելակերպից եւ գործիմացությունից, որը կարելի է ներկայացնել պայմանական մի ցուցանիշով, որը տեղ է գտել Կիսելյովայի եւ Չեպուրինայի համահեղինակած ուսումնական ձեռնարկում(1), որը բնորոշել են որպես ձեւափոխությունների մուլտիպլիկատոր (MT), որը ներառում է այնպիսի գործոններ, ինչպիսիք են կառավարության բյուրոկրատայնության, գործիմացության, շուկայի ստեղծման գործում նրա շահագրգռվածության, բարեփոխումների նկատմամբ բյուրոկրատիայի հակազդեցության աստիճանը եւ իշխանության մենաշնորհացման աստիճանները.

$$MT=\frac{\text{գործիմացություն}+\text{կառավարության շահագրգռվածության աստիճան}}{\text{գործիմացություն}+\text{կառավարության շահագրգռվածության աստիճան}}$$

Ակնհայտ է, որ ինչքան մեծ է ձեւափոխությունների մուլտիպլիկատորի մեծությունը, այդքանով անցման շրջանի տեւողությունը կերկարի եւ, ընդհակառակը, մուլտիպլիկատորի փոքր մեծությունը նշանակում է, որ հանրապետությունն արագ եւ հնարավոր քիչ կորուստներով կանցնի այդ ճանապարհը (տես նկ. 1):

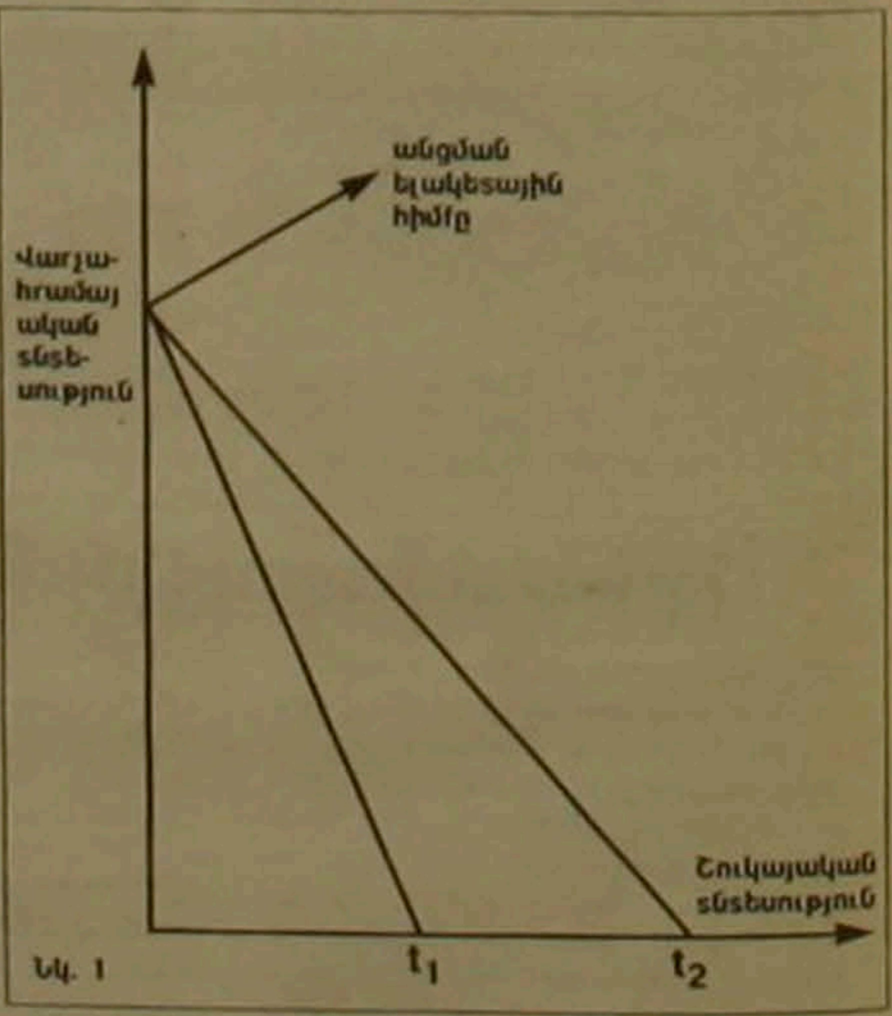

Ձեւափոխությունների մուլտիպլիկատորն ուղիղ համամասնականորեն ազդում է իրականացվող բարեփոխումների արագության եւ որակի վրա:

Հաղթահարելով ձեւավորված հզոր բյուրոկրատիայի դիմադրությունը եւ դրսեւորելով վճռականություն եւ հասարակական կամք իրականացվող բարեփոխումների նկատմամբ, հնարավոր կլինի հաղթահարել անցման շրջանի պրոբլեմները, խրախուսել բիզնեսի զարգացումը, ապահովել ռեալ մրցակցային միջավայր:

ԱՐԱՅԻԿ ՄԱՆՎԵԼՅԱՆ,
Տնտեսագիտության թեկնածու

1. Основы теории переходной экономики. Под ред. Киселева и Чепурина. М 1996 с 98

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

միջազգային

ԲՈՒՇԵՀՐԻ ԱԷԿ

ԱՄՆ-ը հուսախաբ է արել Ուկրաինային

1998 թ. հոկտեմբերի 19-ին Իրանի միջուկային էներգետիկայի կազմակերպության առաջարկությամբ կառավարությունը հաստատեց Բուշեհրի ԱԷԿ-ի կառուցման առաջին փուլի համար նախատեսված 140 մլն դոլարանոց բյուջեն: Եվ այսօրվա դրությամբ, շուրջ 20 տարի ընդմիջումից հետո, ռուս մասնագետների անմիջական մասնակցությամբ մեծ թափով ընթանում են ԱԷԿ-ի վերսկսված շինարարական աշխատանքները:

1975 թ. նոյեմբերին Իրանի հարավում գտնվող Բուշեհր քաղաքում ատոմային էլեկտրակայան կառուցելու պայմանագիր կնքվեց Իրանի եւ Գերմանիայի միջեւ: Ըստ նախագծի, ԱԷԿ-ը պետք է կառուցվեր երկու բլոկով՝ յուրաքանչյուրը 120 մվտ հզորությամբ: Սակայն 1979 թ. Իրանի Իսլամական հեղափոխության հաղթանակից հետո, երբ արդեն առաջին բլոկի աշխատանքների 95, իսկ երկրորդի՝ 70 տոկոսն իրագործված էր, Գերմանիան հրաժարվեց պայմանագրով նախատեսված պարտականությունները ավարտին հասցնել:

Իրան-իրաքյան պատերազմի ավարտից ի վեր (1980-88 թթ.) Թեհրանը բազմիցս դիմեց Բոննին՝ Բուշեհրի ԱԷԿ-ի շինարարությունը վերսկսելու առաջարկությամբ: Այն Իրաքի ռմբակոծությունների թիրախ դառնալով զգալի վնաս էր կրել: Սակայն դրական արդյունքի չարձանագրվեց: Ուստի Թեհրանը Բուշեհրի ԱԷԿ-ի կառուցումն ավարտելու նպատակով 1992 թ.-ից բանակցություններ սկսեց Մոսկվայի հետ, 1993 թ. նախնական, ապա 1994 թ. հունվարին Իրանի եւ Ռուսաստանի միջեւ ԱԷԿ-ի կառուցման վերաբերյալ 800 մլն դոլար արժողությամբ վերջնական համաձայնագիր կնքվեց: Ըստ այդ փաստաթղթի, Մոսկվան պարտավորվել է ավարտել Բուշեհրի ԱԷԿ-ի շինարարությունը եւ այնտեղ տեղադրել 1000 մվտ հզորությամբ երկու ռեակտոր:

Իսրայելն ու ԱՄՆ-ը ի սկզբանե դեմ են եղել ԱԷԿ-ի կառուցմանը՝ լուրջ ջանքեր գործադրելով պասնեցելու ուղղությամբ: Վաշինգտոնը եւ Թել Ավիվն այս առնչությամբ իրենց պնդումները հիմնավորում են, թե իբր Բուշեհրի ԱԷԿ-ը կնպաստի միջուկային զենք ձեռք բերելու Թեհրանի բուռն ձգտումներին: Նրանք կասկածի տակ են դնում պարբերաբար Իրան գործուղվող ՄԱԳԱՏԷ-ի վերահսկիչ հանձնախմբերի ուսումնասիրությունների արդյունքները, որոնք վկայում են, որ Իրանում միջուկային զենք արտադրելու ուղղությամբ կասկածելի որեւէ գործունեություն չի ծավալվում: Մինչդեռ Իսրայելը 200 տարբեր տիպի միջուկային զենք ունի եւ առ այսօր հրաժարվում է ստորագրել միջուկային զենք չարտադրելու եւ չտարածելու միջազգային համաձայնագիրը: Այսուհանդերձ, Թել Ավիվը բազմիցս սպառնացել է, որ միջուկային սպառազինությունների ծրագիր իրականացնելու ուղղությամբ քայլեր կատարելու դեպքում Իրանի նկատմամբ կկիրառվի 1981 թ. Իրաքի ԱԷԿ-ի վրա կատարված հարձակումը: Իրաքի ԱԷԿ-ը, որը կառուցվում էր ԽՍՀՄ-ի աջակցությամբ, Իսրայելի հրթիռակոծության հետեւանքով հողին հավասարվեց: Վաշինգտոնը շարունակում է հավաստել, որ ոչ հեռու ապագայում Իրանի զինանոցը կհամալրվի միջուկային զենքով, ինչին նպաստելու է Բուշեհրի ԱԷԿ-ի կառուցումը: 1998 թ. հոկտեմբերի 19-ին Պարսից ծոցում տեղակայված ԱՄՆ-ի զորքերի գլխավոր հրամանատար, գեներալ Էնթնի Զինին՝ անդրադառնալով հիշյալ հարցին, ընդգծեց, որ Իրանը 5 տարի հետո միջուկային զենք է ունենալու, եւ ի հետեւանս դրա, ավելի ուշ Թեհրանը կվերածվի Պարսից ծոցի համար առավել մեծ սպառնալիքի, քան Իրաքն է: Նա նշել է նաեւ, որ Իրանն այս ոլորտում շատ հետ չի մնում Պակիստանից ու Հնդկաստանից: Ավելացնենք նաեւ, որ պաշտպանության հարցերով ամերիկյան փորձագետներից ոմանց կարծիքով Իրանը գիտական առումով միջուկային զենք արտադրելու հնարավորություն ունի, իսկ քաղաքական կամքի առկայության դեպքում Թեհրանը 2005 թ. կարող է միջուկային զենք արտադրել:

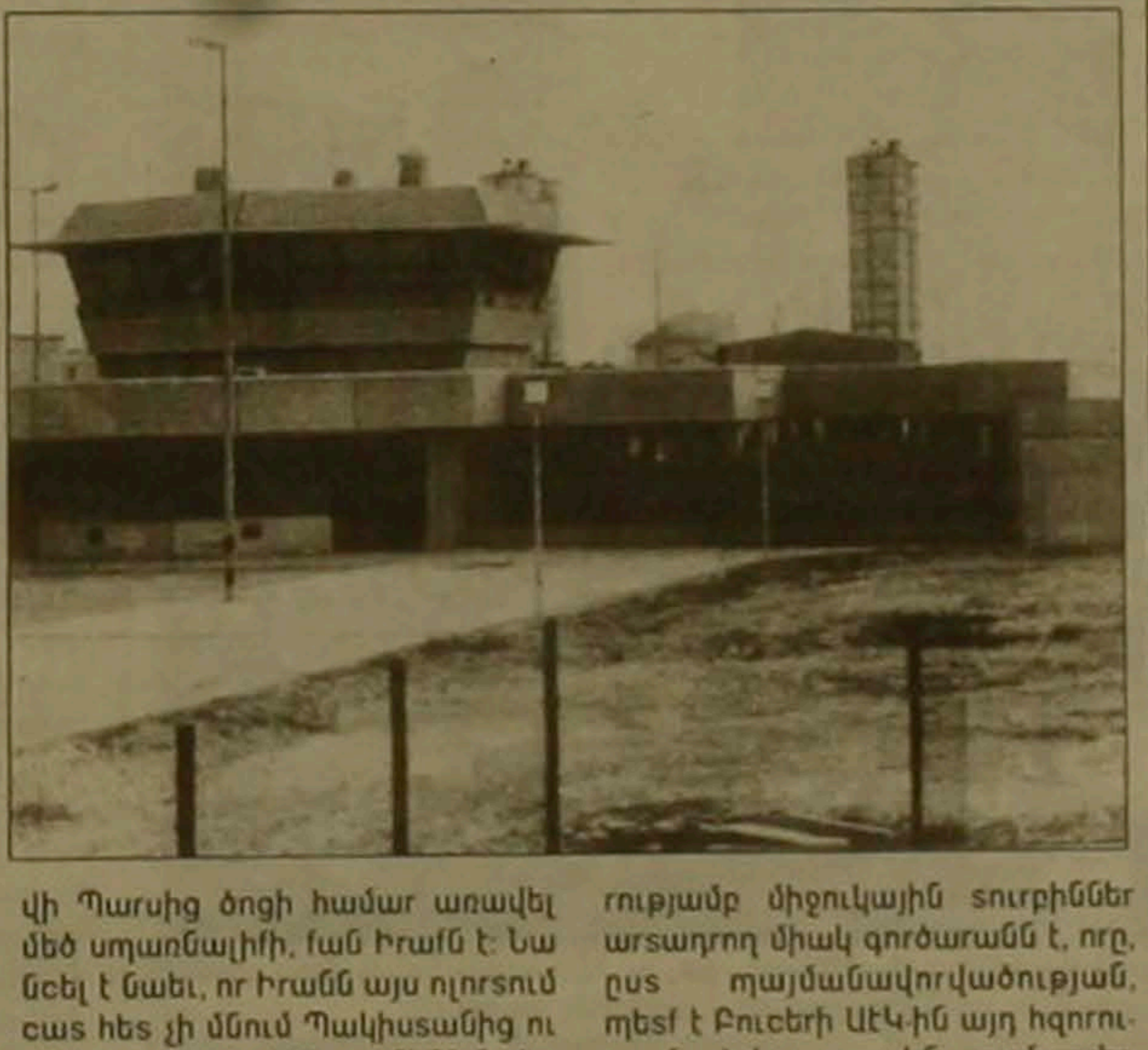

Վաշինգտոնի եւ Թել Ավիվի ճնշումները Մոսկվայի վրա Իրանի հետ միջուկային ոլորտում համագործակցությունից հրաժարվելու ուղղությամբ առ այսօր ապարդյուն են անցել: ԱՄՆ-Ռուսաստան բարձրաստիճան գրեթե բոլոր հանդիպումներում քննարկվել ու քննարկվում է այդ հարցը: Ինչ վերաբերում է Իսրայելին, 1997 թ. վարչապետ Նաթանյահուն Մոսկվա կատարած այցի ընթացքում խիստ դժգոհություն հայտնեց Իրան-Ռուսաստան միջուկային համագործակցության առիթով: Սակայն Մոսկվան ոչ միայն հավանության չարժանացրեց Թել Ավիվի բողոքները, այլեւ հայտարարեց, որ Բուշեհրի ԱԷԿ-ը Իսրայելի հավանական հարձակումներից պաշտպանելու նպատակով, անհրաժեշտության դեպքում, Թեհրանին հեռահար գործողության հրթիռներ կտրամադրի: Այնուհետեւ 1998 թ. հուլիսին Ռուսաստանի ազգային անվտանգության ծառայության ղեկավար Նիկոլայ Կոբոլյովն իր իսրայելյան այցի ընթացքում Իսրայելի պաշտպանության նախարար Մորդեխայիի հետ ունեցած հանդիպման ժամանակ խիստ մտահոգություն հայտնեց Թեհրան-Մոսկվա համագործակցության առնչությամբ՝ Ռուսաստանից պահանջելով դադարեցնել միջուկային եւ հրթիռաշինության ոլորտներում Իրանին աջակցելը: Նա ընդգծել էր նաեւ, որ քանի դեռ Ռուսաստանը կշարունակի հիշյալ ասպարեզներում աջակցել Իրանին, Իսրայելը չի կարող Մոսկվա-Թել Ավիվ կապերի ընդլայնման լուրջ քայլեր անել: Այս ռականության վրա:

Եթե Մոսկվայի վրա Վաշինգտոնի ու Թել Ավիվի գործադրած ճնշումներն ու հորդորներն ապարդյուն անցան, ապա Կիեւը տեղի տվեց: Վերջինս Բուշեհրի ԱԷԿ-ին տուրբիններ էր տրամադրելու: Ի դեպ, Ուկրաինայի «Տուրբոատոմ» գործարանը ԽՍՀՄ-ում եւ այժմ ԱՊՀ-ում 1000 մվտ հզորությամբ միջուկային տուրբիններ արտադրող միակ գործարանն է, որը, ըստ պայմանավորվածության, պետք է Բուշեհրի ԱԷԿ-ին այդ հզորությամբ երկու տուրբին տրամադրեր: Սակայն դեռեւս 1997 թ. ապրիլին Իսրայելի առեւտրի եւ արդյունաբերության նախարար Նաթան Շարանսկու Կիեւ կատարած այցի ընթացքում Ուկրաինայի նախագահ Լեոնիդ Կուչման հավաստիացրել է, որ Կիեւը կհրաժարվի ԱԷԿ-ի կառուցմանը նախատեսված մասնակցությունից: Վաշինգտոնի պահանջով ընթացիկ տարվա սկզբներին Ուկրաինան չեղյալ հայտարարեց Մոսկվա-Կիեւ պայմանագիրը, որի համաձայն, ինչպես նշվեց, տուրբիններ էր տրամադրվելու Իրանի ԱԷԿ-ին: Միաժամանակ Կիեւը հույս էր փայփայում, որ ԱՄՆ-ը, ինչպես խոստացել է, լիովին կհատուցի հիշյալ պայմանագրից հրաժարվելու հետեւանքով պատճառված վնասները: Սակայն, ըստ երեւույթին, Կիեւին խոր հիասթափություն էր սպասում, քանզի վերջինս դեկտեմբերի 2-ին հայտարարեց, որ Բուշեհրի ԱԷԿ-ի նախագծից հրաժարվելու պատճառով Ուկրաինան տասնյակ մլն դոլար վնաս է կրել: «Տուրբոատոմ» գործարանի տնօրենն, անդրադառնալով խնդրո առարկա հարցին, ընդգծել է, որ ոչ միայն գործարանը տասնյակ մլն դոլարների վնաս է կրել, այլեւ վտանգվել են գործարանի եւ արտասահմանյան ընկերությունների միջեւ կնքված մի շարք պայմանագրեր:

Դեկտեմբերի սկզբին Կիեւ էր ժամանել ամերիկյան բարձրաստիճան պատվիրակություն՝ ԱՊՀ երկրներին օժանդակության դեպարտամենտի փոխնախագահ Ուիլյամ Թեյլորի գլխավորությամբ, այցի նպատակը «Տուրբոատոմի» կրած վնասների հատուցման հարցի լուծումն էր: Սակայն հիշյալ գործարանի տնօրենը, դժգոհելով Թեյլորի հետ ունեցած հանդիպման արդյունքներից, շեշտել է, որ վերջինս գործարանի վնասների ու հատուցման ուղղությամբ որոշակի որեւէ առաջարկություն չի ներկայացրել:

ԵՄՄԱ ԲԵԳԻՋԱՆՅԱՆ

ՄԵՐՁԱՎՈՐ ԱՐԵՎԵԼՔ

Քլինթոնը, Մոնիկան եւ Սադդամ Հուսեյնը

Մինչ նախագահ Բ. Քլինթոնը նախապատրաստվում է կատարել պատմական այցը Իսրայել եւ պաղեստինյան տարածքներ, վարչապետ Բ. Նաթանյահուն, ընդհատելով եվրոպական շրջագայությունը, Թել Ավիվ, վերադարձավ՝ Լիբանանի հարավում ծագած հերթական ռազմական լարվածությանը մոտիկից հետեւելու: Մի քանի օր անց Յասեր Արաֆաթը, իր հերթին, կիսատ թողնելով հյուսիսեվրոպական այցելությունների շարքը, անհապաղ նստեց պաղեստինյան իր ինքնաթիռը եւ վայրէջք կատարեց Գազայի նորակառույց միջազգային օդանավակայանում: Վերջինիս քայլը պայմանավորված էր պաղեստինաիսրայելական զինյալ ընդհարումների սրմամբ: Այս հակամարտության պաղեստինյան կողմը ՊԱԿ-ի ամենամեծ կազմակերպության՝ Ֆաթհի (ՊԱՇ) անդամներն էին, որոնք իսրայելական իշխանություններից պահանջում էին ազատ արձակել իրենց քաղբանտարկյալներին: Պաղեստինյան ազատագրության շարժումը (ՊԱՇ) Արաֆաթի քաղաքական գլխավոր հենարանն է: Արձագանքելով Ֆաթհի բախումներին եւ պահանջներին, պաղեստինցի շուրջ 2000 կալանավորներ բաց հացադուլ հայտարարեցին՝ ի լուր եւ ցույց ի տես Քլինթոնի: Չորս օր անց, դեկտեմբերի 9-ին, նրանց միացավ Իսլամական դիմադրության շարժման («Համաս») հիմնադիր շեյխ Ահմադ Յասինը: Նույն օրը արեւմտյան ափի եւ Գազայի արաբները դիմեցին ընդհանուր գործադուլի՝ ի հիշատակ Ինթիֆադայի 11-րդ տարեդարձի:

Այս թեժացումները, որոնք, ենթադրվում է, իրենց եռման կետին են հասնելու Քլինթոնի շրջագայության ընթացքում (դեկտեմբերի 12–15), բոլորովին հուսադրող չեն նրա այցի հաջողության առումով: Իսկ ԱՄՆ-ի նախագահը, մանավանդ Մոնիկա Լեւինսկու աղմկալի ծուղակից հետո եւ դրանից դուրս պրծնելու համար, ձգտում է փառքով ավարտել գահակալության իր երկրորդ ժամկետը՝ շոշափելի շրջադարձ արձանագրելով Վաշինգտոնի արտաքին քաղաքականության մեջ կարեւորագույն տեղերից մեկը զբաղեցնող միջինարեւելյան հակամարտության գործում: Բայց արի ու տես, Սադդամին սպառնալու աղմուկի ներքո հազիվ խամրած Մոնիկայի անունը վերստին գրավեց լրահոսի առաջին հորիզոնականները:

Նախատեսված է, որ ԱՄՆ-ի ղեկավարն այցելելու է Թել Ավիվ, Գազա եւ Բեթղեհեմ: Առաջին հանգրվանում, ամենայն հավանականությամբ, նա ձեռնունայն դուրս կգա: Իսրայելյան իշխանությունները 2 հազար քաղբանտարկյալներին ազատելու համար պահանջում են, որ Արաֆաթը հրաժարվի 1999 թ. մայիսի 4-ին Պաղեստինը պետություն հռչակելուց: Այդ պայմանը Մադրիդի համաժողովի եւ Օսլոյի համաձայնագրի սկզբունքների կոպիտ խախտում է: Միեւնույն ժամանակ Արաֆաթն ի վիճակի չէ այդ էական զիջումը կատարելու, քանզի դա առհասարակ բացասաբար է վճռորոշելու իր եւ իր իշխանության ապագան: Իսկ եգիպտոսի նախկին նախագահ Ա. Սադաթի ճակատագիրը դեռեւս թարմ է հիշողության մեջ:

Երկրորդ հանգրվանում Քլինթոնը մտադիր է ելույթ ունենալ պաղեստինյան խորհրդարանում, որի շեմունքի մոտ դրված վրանում նրան նույնպես դիմավորելու են հացադուլավոր եւ նստացույց անող պաղեստինցի կանայք, ծերեր եւ երեխաներ: Ինչ վերաբերում է այն լուրերին, իբր այցի ժամանակ այդ օրենսդիր մարմինը չեղյալ է համարելու Իսրայելը ոչնչացնելուն ուղղված կետերը պաղեստինյան օրենսդրության մեջ, ապա դրանք եւս այդքան իրական չեն: Նախ, Դամասկոսում գտնվող ՊԱԿ-ի 10 հոսանքները, «Համասը» եւ այլ ուժեր առհասարակ դեմ են Արաֆաթի վարած քաղաքականությանը, չեն մասնակցում խորհրդարանի աշխատանքներին: Այդ քայլին չի նպաստում նաեւ պաղեստինյան «փողոցում» տիրող գերլարված իրավիճակը, որը հիշեցնում է 11 տարի առաջ բռնկված եւ տարիներ տեւած Ինթիֆադան:

Հետաքրքիր է, թե Հիսուսի ծննդավայր Բեթղեհեմում ի՞նչ է անելու Քլինթոնը: Հավանաբար այդ սրբավայրում նա Տիրոջն է դիմելու՝ «Մոնիկագեյթի» հարցում իր մեղքերը քավելու համար: Իհարկե, սա կատակ է: Իսկ ավելի լուրջ՝ պաղեստինա-իսրայելական հակամարտության 50-ամյակի առիթով նա Ամենակարողին խնդրելու է առնվազն չթույլատրել երկրորդ Ինթիֆադան: Իսկ շատ ավելի լուրջ՝ Քլինթոնը կարիք ունի գոնե «մի փոքր» հաջողություն արձանագրելու վտանգավոր աստիճանի հասած պաղեստինա-իսրայելական հարաբերություններում, ինչն անչափ անհրաժեշտ է իր հաջորդ, վճռորոշ գործողությունն ընդդեմ Բաղդադի իրագործելու համար: Ինչո՞ւ: Որովհետեւ նա այլեւս ոչ ժամանակ ունի, ոչ էլ համբերություն՝ «Մոնիկագեյթի» սխալը սրբագրելու համար: Ուստիեւ կանխորոշված են քավարանն ու քավության նոխազը՝ Իրաքն ու Սադդամը: Այս առնչությամբ մնում է ավելացնել, որ ԱՄՆ-ի ազգային անվտանգության խորհրդի նախագահ Ս. Բերգերը դեկտեմբերի 9-ին հայտարարել է, որ իր կառավարությունը «Իրաքի ընդդիմության հետ ինտենսիվացնելու է գործնական եւ իրական համագործակցությունը՝ Սադդամին տապալելու համար»: Բերգերը խոսացավ նաեւ «գործուն ուժ գործածել՝ այդ նպատակն իրագործելու համար»: Հիշեցնենք միայն, որ նման քաղաքականություն ամերիկյան վարչակազմի կողմից դրսեւորվում է առաջին անգամ:

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՄԱՍԼԵՏՅԱՆ

Այսօր Պինոչետը կանգնելու է դատարանի առջեւ

ԼՈՆԴՈՆ, 10 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Դեկտեմբերի 11-ին Չիլիի նախկին զինվորական դիկտատոր Աուգուստո Պինոչետն առաջին անգամ կանգնելու է դատարանի առջեւ այն բանից հետո, երբ բրիտանական ներքին գործերի նախարար Ջեկ Սթրոն որոշում ընդունեց Պինոչետին Իսպանիային հանձնելու մասին, որտեղ նրան մեղադրում են խոշտանգումների եւ ցեղասպանության հանցանքների մեջ:

Համաձայն BBC-ի հաղորդման, Չիլիի նախագահ Էդուարդո Ֆրեյը երկրի բնակչությանը կոչ է արել բրիտանական որոշումից հետո պահպանել հանգստություն: Գեներալի կողմնակիցները Լոնդոնին մեղադրել են գաղութարարության մեջ, իսկ զինված ուժերը հանդես են եկել հայտարարությամբ, որտեղ ասվում է, որ Մեծ Բրիտանիան իր որոշմամբ վիրավորել է չիլիական ինքնիշխանությունը: Սակայն Պինոչետի հակառակորդները ողջունել են այդ որոշումը:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

մշակույթ

ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍ

Հայ գեղանկարչությունը XXI դարի շեմին

Հայաստանի ժամանակակից արվեստի թանգարանը (տնօրեն Հ. Իգիթյան) և նկարիչների միությունը (նախագահ Կ. Աղամյան) կազմակերպել են «Մուտք XXI դար» ցուցահանդեսները կազմված երկու մասից։ Դեկտեմբերի 4-ին նկարիչների միության ցուցասրահը բազմամարդ էր. 60 տարեկանից բարձր հայ ճանաչված 13 նկարիչների ստեղծագործությունների ցուցահանդեսի բացումն էր։ Հանդիսավոր բացումից հետո, որի ժամանակ խոսեցին և Կ. Աղամյանը, և Հ. Իգիթյանը, և ցուցահանդեսում իրենց գործերը ներկայացրած նկարիչները, բոլոր արվեստասերները հրավիրվեցին ընդարձակ ցուցասրահներում դիտելու նկարները։ Նկարիչների ստեղծագործությունները ներկայացված էին մի ամբողջ շարքով, որը հնարավորություն է տալիս ավելի ամբողջական պատկերացում կազմել տվյալ նկարչի ստեղծագործական անհատականության մասին։ Միաժամանակ նրանց համատեղ դիտումն ակնառու է դարձնում տարբեր ժանրերի, ոճերի, առանձնահատկությունների, վերջապես նկարչական տարբեր մտածելակերպերի առկայությունն այս ցուցահանդեսում։ Բազմազան է ցուցահանդեսի թեմատիկան, ու այստեղից էլ հանդիսատեսին համակող հուզական աշխարհը դա մեր Հ. Սիրավյանի կտավների էպիկական շունչն է, Ն. Հովսեփյանի նրբագեղությունն ու ռոմանտիկան, մեր Ռ. Գաբրիելյանի հայրենասիրական ոգին։ Ու, թերևս, այսպիսի տարբերությունների կողքին ցուցահանդեսում ներկայացված ստեղծագործությունների համար ընդհանուրը անկեղծությունն է, վարպետությունն ու ազգային ոգին։ Տպավորություններս ամբողջացնելու և ցուցահանդեսին մասնակցած նկարիչների ստեղծագործությունն առավել ճիշտ գնահատելու միտումով խնդրեցի պրն Իգիթյանին համառոտ ներկայացնել 13 մասնակից նկարիչներին։

Արփենե Կալենց։ Ներկայացված տրիպտիխը, որ դեկորատիվ հետաքրքիր աշխատանք է, կարծես ինչ-որ տեղ ի մի է բերել անցած ճանապարհը։ Սա կարելի է մեծ պաննոյի էսքիզ և մոնումենտալ ստեղծագործության հայտ համարել։

Հակոբ Հակոբյան։ Մեծ ճանաչում ունեցող նկարիչ է։ Նրա արվեստը յուրահատուկ մեծ գիտակցում ունի։ Մենք այսօր ներկայացրել ենք նրա ստեղծագործության միայն մի հատվածը։ Նկարները ընտրելիս ընդհանրապես մեր նպատակն է եղել ներկայացնել այն գործերը, որոնք բնորոշ են տվյալ նկարչի ստեղծագործությանը։ Ուզում եմ առանձնապես նշել Հակոբի «Երգիչը» կտավը, ուր պատկերված է ծածկոցից հանված կիթառ։ Նա այս նկարը նվիրել է Ե. Չարենցի հիշատակին։ Նկարի իմաստն այն է, որ Չարենցը հասցրեց լրիվ ասել իր խոսքը, այսինքն՝ կիթառը հանվեց ծածկոցից։

Ալեքսանդր Գրիգորյան։ Նա այն էլերից է, որոնք պատմական նկարչությամբ տաս լուրջ են զբաղվել։ Այսօր, իհարկե, նման կտավներ ստեղծելը տաս բարդ է, քանի որ պետական մոտեցում չկա, գումարներ չեն հատկացվում։ Ես ուրախ եմ, որ այս երեք լավ պահպանված նկարները այսօր ներկայացրել ենք։ Կարծում եմ, որ սրանց արժանի տեղը մեր պատմության թանգարանում է։

Լավինիա Բաժբեուկ-Մելիքյան։ Նա միակ մասնակիցն է, որ Երևանում չէ։ Թեև վաղուց ու մոտիկից եմ ծանոթ նրան, բայց այսօր նորից համոզվեցի զարմացա։ Ինձ թվում է, որ նա նորից վերադառնում է իր ստեղծագործության լավ շրջանին։ Այս կտավները դիտելուց հետո մի անգամ ևս համոզվում ես, որ տարիքը ոչ մի նշանակություն չունի, որովհետև երբ մեջդ կրակ կա, հոգի կա, ու դու ստեղծագործող ես, կանգ չես առնի։ Ես մեծագույն հարգանքով եմ ներկայացնում Լավինիա Բաժբեուկ-Մելիքյանին։

Միքայել Հովհաննիսյան։ Մեր բավական տաղանդներից է, ապրում է Արամուսում ու Երևանում քիչ է լինում։ Ինքս եմ գնացել ու նկարները բերել։ Ուրախ եմ, որ հիմա ցույց ենք տալիս նրա ստեղծագործության այն հատվածը, որը տաս հետաքրքիր է ու մաքուր։

Քնարիկ Հովհաննիսյան։ Նրա արվեստանոցում նեղվածք էր ու մթություն, բայց հաջողվեց ընտրել լավագույն գործերը, որոնցից ամեն մեկն արարվել է մեկ շնչով։ Այսպիսի գործեր նախընտրում, բայց ոչ մեկը մյուսին նման չէ։ Իրարից տարբերվում են ոչ միայն ձևով, այլև նկարչական մտածելակերպով. այս առումով մեր արվեստը տաս հարուստ է։

Կարեն Սմբատյան։ Իմ մանկության ընկերներից է։ Ինչպես տեսնում եք, տաս է սիրում վառ գույներով աշխատել։ Թվում է, որ բարձրահարկի վերջին հարկի նրա ոչ այնքան մեծ արվեստանոցում նկարները ճիշտ ենք ընտրել։

Ես դեռ ոչ մի անգամ չէի տեսել Կարենին այսպես ներկայացված։ Որպեսզի նրա գործերը լավ երևան, մեծ տարածություն է պետք։ Լավ, ակտիվ ստեղծագործող է։

Հենրիկ Սիրավյան։ Իմ ընկերն է։ Հոյակապ բնանկարներ, նատյուրմորտներ ու դիմանկարներ է ստեղծել։ Աշխատել է տարբեր ժանրերով։ Հիշում եմ, նա երազում էր նկարել Հայաստանի բոլոր մայրաքաղաքները, կարծում եմ, որ նա դեռ դա կանի։ Այս բնանկարային շարքը հոյակապ է, սրանցից ամեն մեկը կերպար է և հետաքրքիր է, որ չի ներկայացնում Հայաստանի ինչ-որ վայր, այլ ստեղծել է համամարդկային, ամբողջական կերպար։ Ինչպես Կոչոյանի ու Սարյանի կտավներում, այնպես էլ Սիրավյանի գործերում կա էպիկական շունչ, բայց Սիրավյանը չի կրկնում ոչ մեկին և իր ճանապարհով է հասել այդ որակին։

Մարի Հակոբյան։ Մարիին ներկայացնում եմ որպես նկարչուհու, այլ ոչ թե որպես Հակոբ Հակոբյանի տիկնոջ, որը, հասկանալի պատճառներով, նույնքան ժամանակ չի կարող տրամադրել իր արվեստին, որքան Հակոբյանը։ Տեսեք, կյանքի ինչպիսի մաքուր ընկալում կա նրա կտավներում։

Ռուբեն Գաբրիելյան։ Նա ղարաբաղցի է, ապրում էր Բաքվում։ Հայաստան է եկել վերջին դեպքերից ավելի շուտ։ Ես ուրախ եմ, որ Ռուբենն իր տեղը գտավ Հայաստանում։ Ռուբենը միակ նկարիչն է, որ Ղարաբաղի թեման բարձրացրել է ամենաբարձր մակարդակով, այդ թեման ներկայացվել է ոչ միայն մոսկովյան ցուցահանդեսում, այլև ամենուր։ Նա դա արել է ինչ-որ տեղ նաև ի վնաս իր էսթետիկային ու էլի ուրիշ հարցերի։

Ղարաբաղը տաս արվեստագետներ է տվել՝ Հակոբ Գյուրջյան, Ստեփան Աղաջանյան և ուրիշներ։ Ռուբենն այսպես լայն առաջին անգամ է ցուցադրվում Հայաստանում։ Նրա կտավներում և՛ Ղարաբաղն է («Հարսանիք Ղարաբաղում»), և՛ Հայաստանը՝ 1988 թ. միտինգների ժամանակահատվածում։ Նա մեծ սիրով է ներկայացրել այն խաչքարի տղաներին, որոնք պայքարել են և Ղարաբաղը վերադարձրել Հայաստանին։

Նորա Հովսեփյան։ Տաս նուրբ ձեռագիր ունեցող նկարչուհի է։ Ուրախ եմ, որ հնարավոր եղավ նրա գործերն այսպես լայնորեն ցուցադրել։

Արկադի Պետրոսյան։ Իմ մանկության ընկերներից է։ Նա որոնումների երկար ճանապարհ է անցել և լավ է, որ վերջապես այսօր գտել է իր ուղին, ճշտել իր դիրքորոշումը գեղանկարչության մեջ։

Գառուշ Հովսեփյան։ Նրա մեծ նկարը նվիրված է Մինասին։ Այդ կտավն իր ժամանակին ցուցադրվել է Ճապոնում։ Երբ երկրաշարժի ժամանակ շենքը քանդվեց, նկարը տեղափոխվեց Երևան։ Ճապոնում շենքը վերականգնելուց հետո, նկարը նորից կցուցադրենք այնտեղ։

Այս բոլոր կտավները, որոնք ներկայացված են ցուցադրանքում, ընտրել եմ ես՝ տվյալ ստեղծագործողի հետ և հիմա տեսնում եմ, որ յուրաքանչյուր դեպքում ընտրությունը կատարվել է ճիշտ։ Այս իմաստով ես մյուսի չեմ ընդունում։ Ինձ համար կարևոր է տվյալ ստեղծագործողի կարծիքը և ցանկությունը։ Եվ պետք է ասեմ, որ նկարիչները միշտ մեծ վստահությամբ ու համաձայն են ընդունել իմ կարծիքը։ Հիշում եմ, երբ իր ժամանակին Մինասի գործերի ցուցահանդես էին կազմակերպում Մոսկվայում, Վիլնյուսում և այլուր, նա ասում էր՝ ես նկարել եմ, դու պետք է ընտրես։ Ես բարձր եմ գնահատում մեր ստեղծագործողների այս վստահությունը։

— Պրն Իգիթյան, հայ մշակութային կյանքը վերջին տասը տարիներին, սոցիալական պայմանների հետ կապված, դժվարին ժամանակներ է ապրում։ Եվ թատերական աշխարհում, և մանավանդ կինոյում որոշակի առաջընթաց չկա։ Ուրախալի է, որ գեղանկարչության ոլորտում մենք ոչ միայն ետ չենք մնում, այլև ունենք որոշակի ձեռքբերումներ։

— Հայ կերպարվեստն այն մակարդակով, որով մենք մտնելու ենք XXI դար, հպարտությամբ կարելի է ասել՝ իր բարձրության վրա է։ Այո, եթե մենք այսօր էլ առաջարկներում ետ ենք մնում համաշխարհային մակարդակից, ապա կերպարվեստում և կոնկրետ գեղանկարչության մեջ մենք ոչ մեկից չենք զիջում և կարող ենք աշխարհի հետ խոսել արժանավայել։

Այսօր մեր խնդիրն է, որ կարողանանք մեր կերպարվեստը ներկայացնել լիարժեք։

— Եվ «Մուտք XXI դար» 1-ին ցուցահանդեսը, որ բացվել է ավելի շուտ, ուր ներկայացվել են մինչև 60 տարեկան 46 նկարիչների աշխատանքներ, և այս ցուցահանդեսի հարուստ ու բազմազան ցուցադրանքը, իրոք, ստեղծում են վստահություն, որ հայ գեղանկարչությունը XXI դար է մտնելու ձեռքբերումներով ու տարբեր սերունդների ճանաչված նկարիչ արվեստագետներով, որոնց ստեղծագործության հիմքը հայ գեղարվեստի ազգային ակունքներն են։

[illegible]

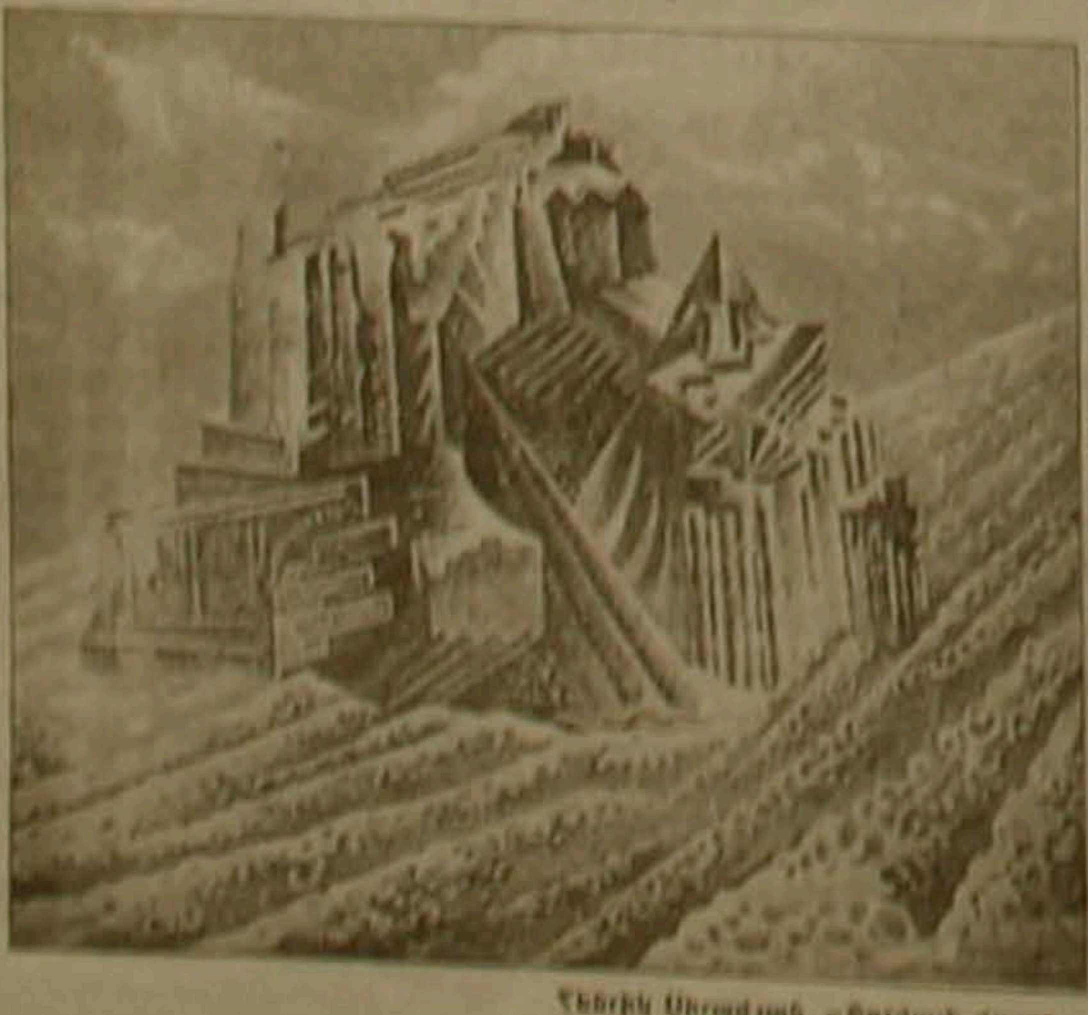

Հենրիկ Սիրավյան. «[illegible] ժայռը»

ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱ

Արևելագիտության ինստիտուտի նորագույն հրատարակությունները

Հայաստանի Գիտությունների ակադեմիայի արևելագիտության ինստիտուտը «Հայիրուսակ» ԲԲԸ-ի և սփյուռքահայ անհատների ու կազմակերպությունների հովանավորությամբ վերջին ամիսներին լույս է ընծայել երեք ուշագրավ հրատարակություններ։

Ռեժ Ղազանջյանի «Բոլշևիկները և երիտթուրքերը» գրքույկին **«Ազգ»**-ը արդեն անդրադարձել է։

Արևելագիտության ինստիտուտի հաջորդ հրատարակությունը «Մերձավոր և Միջին Արևելքի երկրներ և ժողովուրդներ» մատենաշարի 17-րդ հատորն է։ Այն ընդգրկում է տարածաշրջանի արդի հարցերին, պատմությանը, աղբյուրագիտությանն ու բանասիրությանը նվիրված 16 հոդվածներ՝ գրված երեց ու նոր սերնդի հայ արևելագետների կողմից։ Ուշագրավ է հատկապես Իրանում ՀՀ դեսպան Վահան Բայբուրդյանի «Հայ-իրանական հարաբերությունները Հայաստանի անկախության ձեռքբերումից հետո» հոդվածը։ Հայկական դրամագիտության մեջ նոր խոսք է Էդուարդ Խուրշուդյանի «Տոսպի արքա Միհրդատի դրամը» ուսումնասիրությունը։

Ինստիտուտի երրորդ հրատարակությունն է Ալիսան Բայրամյանի «Ալեքսանդրետի սանջակի հարցը և միջազգային դիվանագիտությունը (1936-1939 թթ.)» պատմագիտական ուսումնասիրությունը, որն առաջին անգամ լույս է տեսել արաբերեն թարգմանությամբ 1993 թ. Դամասկոսում, «Հայերի պայքարը Ալեքսանդրետի սանջակի արաբականության համար» վերնագրով, հալեպահայ բժիշկ Ալեքսան Քեչեջյանի թարգմանությամբ։ Այս հայերեն հրատարակության սկզբում տեղ գտած «Հեղինակի խոսքից» տեղեկանում ենք, որ մենագրության բարեփոխված տարբերակը 1995 թ. փետրվարին հանձնվել է Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոսության տպարան, որտեղ կաթողիկոս Գարեգին Բ-ի (ներկայումս Ամենայն հայոց կաթողիկոս) առաջարկով, հրատարակության համար, սակայն մինչև օրս լույս չի տեսել։

Հեղինակի պատմագիտական ավարտուն այս մենագրության մեջ օգտագործված են մինչև 60-ական թթ. կեսերը սանջակի հարցի շուրջ լույս տեսած համարյա բոլոր աղբյուրները։ Այնուհանդերձ, հրատարակությունը պատրաստելով 1998 թ. վերջին, նախընտրելի պիտի լիներ, որ օգտագործվեին նաև վերջին երեքուկես տասնամյակում հրատարակված նոր նյութերը, և հեղինակը վերանայեր որոշ փաստերի վերաբերյալ իր դիրքորոշումները, հատկապես ինչ վերաբերում է այս սիրիական հողատարածքի Թուրքիային բռնակցման հանդեպ խորհրդային ղեկավարության հանցավոր անտարբերությանը և սիրիական սոցիալ-ազգայնական կուսակցության (ծանոթ ղովմի սուրի անունով) դիրքորոշմանը. վերջինս հանիրավի հայտարարվում է «ծայրահեղական» (էջ 95), «ֆաշիստական», «խառնամբոխ» և «Մուսոլինիի Իտալիայի գործակալ» (էջ 134), պարզապես այն «մեղքի» համար, որ նրա անդամները «արաբական զանգվածներին գրգռում էին թե ֆրանսիական իշխանությունների, թե թուրքերի դեմ» (էջ 95), մինչ սիրիական հայրենիքի այդ անբաժան մասնիկի զավթման գործարքի մեջ մտած ֆրանսիական և թուրքական իշխանությունների դեմ պայքարող մյուս բոլոր սիրիացիները «հայրենասեր» են հայտարարվում... Հեղինակը չի պատասխանում մի քանի կարևոր հարցերի, ինչպես Քեսաբի շրջանը Սիրիային վերադարձնելու թուրքերի զիջումին։ Այնուհանդերձ, Ա. Բայրամյանի այս աշխատությունը հայերեն համապարփակ միակ ուսումնասիրությունն է սանջակի հարցի մասին, մի հարց, որը լարվածության մշտական աղբյուր է թուրք-սիրիական հարաբերություններում և որը տաս հավանաբար նորից օրակարգում է հայտնվելու մոտակա տարիներին, ինչպես դա եղավ այս տարվա հոկտեմբերի սկզբին թուրք-սիրիական հարաբերությունների գերլարվածության օրերին։

[illegible]

digitised by A.R.A.R.@

Ներհանրապետական (միջքաղաքային) եւ միջազգային հեռահաղորդակցության ծառայությունների նոր սակագները

(հիմք ՀՀ կառավարության առ 25.06.1997 թիվ 218 եւ առ 18.12.1997 թ. թիվ 594 որոշումներով սահմանված թիվ 60 արտոնագիր)

I. Տեղական (քաղաքային եւ գյուղական) հեռախոսային ցանցերից միջքաղաքային մեկ րոպե խոսակցության սակագին

հ/հ	Ուղղությունը	Սակագինը դրամով	
		ժ. 7.00-23.00	ժ. 23.00-7.00
1	ՀՀ եւ ԼՂՀ տարածք	20.00	14.00

II. Առանձնացված միջազգային ցանցից եւ տեղական (քաղաքային եւ գյուղական) հեռախոսային ցանցերից միջազգային մեկ րոպե խոսակցության սակագին

(հիմք թիվ 60 լիցենզիայի հավելված Բ.4)

հ/հ	Երկրի անվանումը	Երկրի կոդը	Սակագինը (ԱՄՆ դոլար)	
			ժ. 7.00-23.00	ժ. 23.00-7.00
1	2	3	4	5
	1. ԱՊՀ երկրներ			
1	Ռուսաստան		0.40	0.28
2	Ուկրաինա		0.40	0.28
3	Բելառուս		0.40	0.28
4	Ղազախստան		0.40	0.28
5	Մոլդովա		0.40	0.28
6	Վրաստան		0.40	0.28
7	Ադրբեջան		0.40	0.28
8	Էստոնիա		0.40	0.28
9	Լատվիա		0.40	0.28
10	Լիտվա		0.40	0.28
11	Թուրքմենստան		0.40	0.28
12	Ղրղզստան		0.80	0.56
13	Տաջիկստան		0.80	0.56
14	Ուզբեկստան		0.80	0.56
	2. Հեռավոր արտասահմանյան երկրներ			
15	Ալբանիա	355	1.92	1.34
16	Ալժիր	21	2.40	1.68
17	Ասկենսիոն	247	2.48	1.74
18	Ալյասկա	1	2.40	1.68
19	Ավստրալիա	61	2.40	1.68
20	Ավստրալիական արտաքին տարածքներ	672	2.48	1.74
21	Ավստրիա	43	1.92	1.34
22	Արաբական Միացյալ Էմիրություններ	971	2.40	1.68
23	Արգենտինա	54	2.40	1.68
24	Արեւմտյան Սամոա	685	2.40	1.68
25	Արուբա	297	2.48	1.74
26	Ամերիկյան Սամոա	684	2.40	1.68
27	ԱՄՆ	1	1.92	1.34
28	Անգուիլա	1	2.48	1.74
29	Անգոլա	244	2.40	1.68
30	Անդորրա	376	1.92	1.34
31	Անտիգուա եւ Բարբուդա	1	2.48	1.74
32	Անտիլյան կղզիներ (Նիդ)	599	2.48	1.74
33	Աֆղանստան	93	2.40	1.68
34	Բահամյան կղզիներ	1	2.48	1.74
35	Բարբադոս	1	2.48	1.74
36	Բահրեյն	973	2.40	1.68
37	Բանգլադեշ	880	2.48	1.74
38	Բելգիա	32	1.92	1.34
39	Բելիզ	501	2.48	1.74
40	Բերմուդա	1	2.48	1.74
41	Բենին	229	2.40	1.68
42	Բոլիվիա	591	2.40	1.68
43	Բոսնիա եւ Հերցեգովինա	387	1.92	1.34
44	Բոտսվանա	267	2.40	1.68
45	Բութան	975	2.48	1.74
46	Բուլղարիա	359	1.92	1.34
47	Բուրունդի	257	2.40	1.68
48	Բուրկինա Ֆասո	226	2.40	1.68
49	Բրազիլիա	55	2.40	1.68
50	Բրունեյ	673	2.40	1.68
51	Գաբոն	241	2.40	1.68
52	Գայանա	592	2.40	1.68
53	Գամբիա	220	2.40	1.68
54	Գանա	233	2.40	1.68
55	Գերմանիա	49	1.92	1.34
56	Գուամ	1	2.40	1.68
57	Գվադելուպա	590	2.48	1.74
58	Գվատեմալա	502	2.48	1.74
59	Գվիանա	594	2.40	1.68
60	Գվինեա	224	2.40	1.68
61	Գվինեա Բիսաու	245	2.40	1.68
62	Գրենադա	1	2.48	1.74
63	Գրենլանդիա	299	2.40	1.68
64	Դանիա	45	1.92	1.34
65	Դոմինիկա	1	2.48	1.74
66	Դոմինիկյան Հանրապետություն	1	2.48	1.74
67	Դիեգո Գարսիա	246	2.48	1.74
68	Եգիպտոս	20	2.40	1.68
69	Եմեն	967	1.68	1.18
70	Եթովպիա	251	2.40	1.68
71	Զաիր	243	2.40	1.68
72	Զամբիա	260	2.40	1.68
73	Զանզիբար	259	3.00	2.10
74	Զիմբաբվե	263	2.40	1.68
75	Սալվադոր	503	2.48	1.74
76	Էկվադոր	593	2.40	1.68
77	Էկվատորյալ Գվինեա	240	2.40	1.68
78	Էրիթրեա	291	2.40	1.68
79	Թուրքիա	90	1.92	1.34
80	Թունիս	21	2.40	1.68
81	Թերքս եւ Կայկոս կղզիներ	1	2.48	1.74
82	Իսպանիա	34	1.92	1.34
83	Իսլանդիա	354	1.92	1.34
84	Իռլանդիա	353	1.92	1.34
85	Իսրայել	972	2.40	1.68
86	Իտալիա	39	1.92	1.34
87	Իրաք	964	2.40	1.68
88	Իրան	98	2.40	1.68
89	Ինդոնեզիա	62	2.40	1.68
90	Լաոս	856	2.48	1.74
91	Լեսոտո	266	2.40	1.68
92	Լեհաստան	48	1.92	1.34
93	Լիբանան	961	2.40	1.68
94	Լիբերիա	231	2.40	1.68
95	Լիբիա	21	1.92	1.34
96	Լյուքսեմբուրգ	352	1.92	1.34
97	Խորվաթիա	385	1.92	1.34
98	Կատար	974	2.40	1.68
99	Կամերուն	237	2.40	1.68
100	Կամբոջիա	855	2.48	1.74
101	Կանադա	1	1.92	1.34
102	Կանաչ հրվանդանի կղզիներ	238	2.40	1.68
103	Կենտրոնական Աֆրիկյան Հանրապետություն	236	2.40	1.68
104	Կոլումբիա	57	2.40	1.68
105	Կոստա Ռիկա	506	2.48	1.74
106	Հարավային Կորեա	82	2.40	1.68
107	Կորեայի ժողովրդա դեմոկրատական Հանրապետություն	850	2.40	1.68
108	Կուբա	53	2.48	1.74
109	Կոմորյան կղզիներ (Մեյոտ, Նգազիջա, Մվալի, Նզվանի)	269	2.40	1.68
110	Կոնգո	242	2.40	1.68
111	Կիպրոս	357	1.92	1.34
112	Կիրիբատի	686	2.40	1.68
113	Հայիթի	509	2.48	1.74
114	Հավայան կղզիներ	1	2.40	1.68
115	Հարավաֆրիկյան Հանրապետություն	27	2.40	1.68
116	Հորդանան	962	2.40	1.68
117	Հունաստան	30	1.92	1.34
118	Հունգարիա	36	1.92	1.34
119	Հոնկոնգ	852	2.48	1.74
120	Հոնդուրաս	504	2.48	1.74
121	Հնդկաստան	91	2.48	1.74
122	Ճապոնիա	81	2.48	1.74
123	Մադագասկար	261	2.40	1.68
124	Մալավի	265	2.40	1.68
125	Մալայզիա	60	2.48	1.74
126	Մալդիվյան Հանրապետություն	960	2.48	1.74
127	Մալթա	356	1.92	1.34
128	Մալի	223	2.40	1.68
129	Մակաո	853	2.48	1.74
130	Մակեդոնիա	389	1.92	1.34
131	Մավրիտանիա	222	1.60	1.12
132	Մավրիկիոս	230	2.40	1.68
133	Մարոկկո	21	2.40	1.68
134	Մարիանյան կղզիներ	670	2.40	1.68
135	Մարտինիկա	596	2.48	1.74
136	Մարշալյան կղզիներ	692	2.40	1.68
137	Մոնակո	377	1.92	1.34
138	Մոնսեռատ	1	2.48	1.74
139	Մոնղոլիա	976	2.48	1.74
140	Միանմար	95	2.40	1.68
141	Միկրոնեզիա	691	2.40	1.68
142	Մեծ Բրիտանիա	44	1.92	1.34
143	Մայոտ	269	2.40	1.68
144	Մեքսիկա	52	2.48	1.74
145	Մոզամբիկ	258	2.40	1.68
146	Ճամայկա	1	2.48	1.74
147	Նաուրու	674	2.40	1.68
148	Նամիբիա	264	2.40	1.68
149	Նոր Զելանդիա	64	2.40	1.68
150	Նոր Կալեդոնիա	687	2.40	1.68
151	Նորվեգիա	47	1.92	1.34
152	Նիգեր	227	2.40	1.68
153	Նիգերիա	234	2.40	1.68
154	Նիդեռլանդներ	31	1.92	1.34
155	Նիուե	683	2.40	1.68
156	Նիկարագուա	505	2.48	1.74
157	Անդրօվկարբ (Ատլանտյան օվկիանոս Արեւելք)	871	2.30	1.61
158	Անդրօվկարբ (Ատլանտյան օվկիանոս Արեւմուտք)	874	2.30	1.61
159	Անդրօվկարբ (Հնդկական օվկիանոս)	873	2.30	1.61
160	Անդրօվկարբ (Խաղաղ օվկիանոս)	872	2.30	1.61
161	Նեպալ	977	2.48	1.74
162	Շվեդիա	46	1.92	1.34
163	Շվեյցարիա	41	1.92	1.34
164	Շրի Լանկա	94	2.48	1.74
165	Չադ	235	2.40	1.68
166	Չեխիա	420	1.92	1.34
167	Չիլի	56	2.40	1.68
168	Չինաստան	86	2.48	1.74
169	Պապուա Նոր Գվինեա	675	2.40	1.68
170	Պալաու	680	2.40	1.68
171	Պակիստան	92	2.48	1.74
172	Պարագվայ	595	2.40	1.68
173	Պանամա	507	2.48	1.74
174	Պերու	51	2.40	1.68
175	Պորտուգալիա	351	1.92	1.34
176	Պուերտո Ռիկո	1	2.48	1.74
177	Ջիբութի	353	1.92	1.34
178	Ջիբրալթար	350	1.92	1.34
179	Ռեյունիոն	262	2.40	1.68
180	Ռուանդա	250	2.40	1.68
181	Ռումինիա	40	1.92	1.34
182	Սաուդյան Արաբիա	966	2.40	1.68
183	Սան Տոմե եւ Պրինսիպի	239	2.48	1.74
184	Սան Մարինո	378	2.48	1.74
185	Սերբիա	381	1.92	1.34
186	Սեյշելյան կղզիներ	248	2.40	1.68
187	Սենեգալ	221	2.40	1.68
188	Սենտ Պիեռ եւ Միկելոն	508	2.40	1.68
189	Սենտ Լյուսիա	1	2.48	1.74
190	Սենտ Կիտս կղզիներ	1	2.48	1.74
191	Սենտ Վինսենթ	1	2.48	1.74
192	Սենտ Հելենա	290	2.48	1.74
193	Սողոմոնյան կղզիներ	677	2.40	1.68
194	Սուդան	249	2.40	1.68
195	Սուրինամ	597	2.40	1.68
196	Սոմալի	252	2.40	1.68
197	Սիերա Լեոնե	232	2.40	1.68
198	Սիրիա	963	2.40	1.68
199	Սինգապուր	65	2.40	1.68
200	Սլովակիա	421	1.92	1.34
201	Սլովենիա	386	1.92	1.34
202	Սվազիլենդ	268	2.40	1.68
203	Ուոլիս Ֆուտ կղզիներ	681	2.40	1.68
204	Վատիկան	379	1.92	1.34
205	Վանուատու	678	2.40	1.68
206	Վենեսուելա	58	2.40	1.68
207	Վիետնամ	84	2.48	1.74
208	Վիրգինիա	1	2.40	1.68
209	Թաիլանդ	66	2.48	1.74
210	Թայվան	886	2.48	1.74
211	Տանզանիա	255	2.40	1.68
212	Տոգո	228	2.40	1.68
213	Տոկելաու	690	2.40	1.68
214	Տուվալու	688	2.40	1.68
215	Տոնգա	676	2.40	1.68
216	Տրինիդադ եւ Տոբագո	1	2.48	1.74
217	Ուգանդա	256	2.40	1.68
218	Ուրուգվայ	598	2.40	1.68
219	Փղոսկրի Ափ	225	2.40	1.68
220	Քայմանյան կղզիներ	1	2.48	1.74
221	Քենիա	254	2.40	1.68
222	Քուկի կղզիներ	682	2.40	1.68
223	Քուվեյթ	965	2.40	1.68
224	Օման	968	2.40	1.68
225	Ֆարերյան կղզիներ	298	2.48	1.74
226	Ֆոլկլենդյան կղզիներ	500	2.40	1.68
227	Ֆիջի	679	2.40	1.68
228	Ֆիլիպիններ	63	2.40	1.68
229	Ֆինլանդիա	358	1.92	1.34
230	Ֆրանսիական Պոլինեզիա	689	2.40	1.68
231	Ֆրանսիա	33	1.92	1.34

Ծանոթություն գնացուցակին

✓ I-ին բաժնի մեկ րոպե խոսակցության սակագինը սահմանված է
- *բնակչության համար` ներառյալ ԱԱՀ-ն*
- *կառավարական եւ գործարար բաժանորդների համար` առանց ԱԱՀ-ի*

✓ Երկրորդ բաժնի սակագները սահմանված են առանց ավելացված արժեքի հարկի (ԱԱՀ-20 %):

✓ Տախաֆոններից խոսակցությունների վրա, անկախ խոսակցության ժամերից, կիրառվում են ժ. 7.00-23.00-ի համար սահմանված սակագներ:

✓ ASCOM տիպի տախաֆոններից կատարված խոսակցությունների դիմաց արժեքը ենթակա է կլորացման մեկ ամբողջի ճշտությամբ դեպի ավելացում, իսկ հաշվիչով աշխատող տախաֆոնների դեպքում` մինչեւ 0.25 ճշտությամբ դեպի ավելացում:

✓ Խոսակցության դիմաց գանձվող գումարը հաշվարկվում է խոսակցության իրականացման փաստացի ժամանակահատվածի (7.00-23.00 եւ 23.00-7.00) համար սահմանված սակագներով:

✓ Խոսակցությունների տեւողությունը եւ դրանց դիմաց գումարների հաշվառումը իրականացվում է վայրկյաններով:

✓ Հաշվարկները եւ վճարումները կատարվում են ազգային դրամով` հիմք ընդունելով նախորդ ամսվա վերջին օրվա դրությամբ Կենտրոնական բանկի կողմից սահմանված հաշվարկային փոխարժեքը:

Ի գիտություն բաժանորդների

Երեւան քաղաքի թիվ 44, 45, 52, 54, 56 եւ 58 թվային ավտոմատ հեռախոսակայանների բաժանորդները կարող են ավտոմատ հաղորդակցվել հետեւյալ կարգով.

Հեռավոր արտասահման զանգահարելու դեպքում հավաքել

810 + պետության կոդը + քաղաքի կոդը+ կանչվող հեռախոսահամարը

ՀՀ տարածք եւ ԱՊՀ երկրներ զանգահարելու դեպքում ղեկավարվել նախկինում գործող կարգով:

III. Միջքաղաքային եւ միջազգային հեռահաղորդակցության լրացուցիչ ծառայություններ

1. Օպերատորի միջոցով նվազագույն վճար է սահմանվում տվյալ ուղղության երեք րոպեի արժեքը:

2. Ներհանրապետական (ա. թ. ԼՂՀ տարածք) եւ նախկին ԽՍՀՄ երկրներ հեռազանգով խոսակցության տեւողությունը վճարվում է լրացուցիչ որպես տվյալ ուղղության 5 րոպե խոսակցության արժեք:

Կապ չլինելու կամ պատվիրված ժամին չմիացնելու հետեւանքով խոսակցության չկայանալու դեպքում լրավճար չի գանձվում:

ԱՐՄԵՆՏԵԼ ՓԲԸ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ԲԱԺԻՆ

Ի գիտություն Արմենտելի հեռախոսային ցանցի բաժանորդների

Հիմք ընդունելով ՀՀ կառավարության առ 25.06.1997 թ. թիվ 218 եւ առ 18.12. 1997 թ. թիվ 594 որոշումներով սահմանված թիվ 60 արտոնագրի Բ-4 հավելվածը 1998 թ. դեկտեմբերի 14-ից կիրառվելու են Արմենտելի կողմից մատուցվող միջազգային եւ ներհանրապետական (միջքաղաքային) հեռահաղորդակցության ծառայությունների նոր սակագներ:

Երեւան քաղաքի թիվ 44, 45, 52, 54, 56, 58 ավտոմատ հեռախոսակայանների բաժանորդները արտասահմանյան պետությունների հետ կարող են հաղորդակցվել ավտոմատ հավաքման միջոցով իրենց բնակարաններից:

Տեղեկությունների համար կարող եք զանգահարել համապատասխան բաժանորդների սպասարկման կենտրոններ, կամ 09 տեղեկատվական կենտրոնից կարող իմանալ ցանկացած արտասահմանյան երկրի կոդը:

Լրացուցիչ կիրառվելիք նաեւ նոր սակագների եւ կոդերի ցուցակը ըստ երկրների:

Արմենտել ՓԲ հասարակայնության հետ կապերի բաժին

Ի գիտություն Արմենտելի 53 ԱՀԿ-ի բաժանորդների

Հայտնվում է, որ Ձեզ սպասարկող 53 ավտոմատ հեռախոսակայանը նոր թվային կայանով փոխարինելու պատճառով Ձեր հեռախոսները կարճ ժամանակով չեն գործի, ըստ թաղամասերի, որի համար ներողություն ենք խնդրում:

Միաժամանակ հայտնվում է, որ վերամիացման հետ կապված բոլոր աշխատանքները Արմենտելը կատարում է անվճար:

Արմենտելի հեռախոսային ցանցի վարչություն

digitised by A.R.A.R.@

Օրվա հետքերով

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

«Մարդու իրավունքներ բոլորի համար»

Դեկտեմբերի 10-ը՝ Մարդու իրավունքների պաշտպանության միջազգային օրն այս տարի նշանավորվեց մարդու իրավունքների համընդհանուր հռչակագրի 50-ամյա հոբելյանով: Հոբելյանական հանդիսությունները հիմնականում տեղի են ունենում ՄԱԿ-ի կենտրոնատեղիում՝ Ժնեւում, որոնց մասնակցելու են մեկնել նաեւ ՄԱԿ-ի հայաստանյան գրասենյակի ներկայացուցիչները: Փոխարենը Ժնեւից ժամանել են հյուրեր, որոնք Հայաստանում Համաշխարհային բանկի մշտական ներկայացուցիչ Օուեն Սաադաթի մասնակցությամբ հոբելյանական օրը նշանավորեցին լրագրողների հետ հանդիպումով:

Պրն Սաադաթը տեղեկացրեց, որ Հայաստանում մարդու իրավունքներով զբաղվող ՀԿ-ներին եւ անհատներին առաջարկել էին ստեղծել Հայաստանում մարդու իրավունքների պաշտպանության տվյալների բազա եւ հույս ունեին հոբելյանական օրը հրատարակված տեսնել: Համաշխարհային բանկի մշտական ներկայացուցիչը երեկ բավարարվեց ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Կոֆի Անանի եւ ՄԱԿ-ի մարդու իրավունքների գերագույն հանձնակատար Մերի Ռոբինսոնի ուղերձն ընթերցելով՝ հույս ունենալով, որ ՀԿ-ները առաջիկա ամիսներին կավարտեն աշխատանքը:

Պրն Սաադաթը մարդու իրավունքներով զբաղվողների ամենակարեւոր անելիքը համարեց միասնական ջանքերով աղքատությունը վերացնելը՝ իր կողմից խոստանալով ջանք չխնայել Հայաստանում աղքատությունը վերացնելու գործում: Շեշտեց, որ անցյալ 50 տարիների ընթացքում ՄԱԿ-ի կողմից շատ բան է արվել մարդու իրավունքների պաշտպանության ուղղությամբ, սակայն դա բավարար չէ «համայն մարդկության ընդհանուր խնդիրը լուծելու համար»: Հոբելյանական կոչն է՝ «Մարդու իրավունքներ բոլորի համար», որը մարդու իրավունքներով զբաղվողների նշանաբանն է լինելու այս եւ հետագա տարիներին:

Ժնեւից ժամանած հյուրը նշեց, որ հոբելյանական ընդհանուր հանձնաժողովը կոչ է արել նոր մոտեցումներ որդեգրել մարդու իրավունքների պաշտպանության ասպարեզում: Այդ նպատակով հաջորդ տարում կկազմակերպվի խոշոր սեմինար, որի մասնակիցները կմշակեն մարդու իրավունքների պաշտպանության ազգային ծրագիրը:

Ս. Պ.

SIBLEY International

USAID

AED
Academy for Educational Development

ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալությունը (USAID), Կրթական զարգացման ակադեմիան (AED) եւ Sibley International-ը

տեղեկացնում են

տնտեսական թեմաներով գրող լրագրողներին, որ «Անցման շրջանի տնտեսությունների հիմնախնդիրները» զեկուցումների շարքի հերթական հանդիպումը կկայանա դեկտեմբերի 14-ին, ժամը 11:30-ին Թեքեյան մշակութային կենտրոնում *(Խանջյան 50)*:

Հանդիպումը կվարի ՄԶԳ Հարկային եւ ֆիսկալ բարեփոխումների ծրագրի առաջնորդության ղեկավար Բիլ Գարդները:

Թեման՝ «Հարկեր. հավաքել ավելին՝ հավաքելով առավել արդար»:

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳՐԵՐ

11 դեկտեմբեր

ՀՏ

17.00 Հայլուր
17.20 3-րդ ալիք
18.00 Հեռուստասերիալ «Դալլաս»
18.55 Ոսկե գառ
19.05 Մայրաքաղաք
20.00 Հայլուր
20.30 1 լուր
20.45 Հեռուստակապակոց
20.50 Հեռուստաֆուտբոլ
21.00 3-րդ ալիք
22.05 Գ/Ֆ «Կիրք եւ դրախտ» (1-ին մաս)
24.00 Հայլուր
00.15 Վահրամ Թաթիկյան. Կիթառը եւ ես

ՆՈՐՔ

19.00 Լուրեր
19.10 Մուլտֆիլմ
19.30 ԱՐՏ-13. Հիթ շքերթ
19.55 Միասին («Միր»)
20.45 Վավերագրական ֆիլմ
21.00 Լուրեր
21.25 Աստղերը հուշում են
21.30 Ներշնչանք
21.55 Միրեցէք զմիմեանս
22.00 ԱՐՏ-13. Ծանոթ-անծանոթը
22.30 «02» լրատու
23.00 Լուրեր
23.15 Գեղֆիլմ «Նա հիասքանչ է»

Ա1+

19.05 Մամուլի տեսաhandակ
19.15 Մուլտծրագիր
19.30 Տեսաhandակ
19.45 Գ/Ֆ «Ուսաշները-2» (14-րդ բաժին)
21.30 Տեսաhandակ
22.00 Երեք խնձոր
22.20 Նորից «ԱՐ»-ի եթերում. Ավետա տնտեսա-վերլուծական ծրագիրը
22.35 Մամուլի տեսաhandակ
22.45 «03»-բժիշկներ եւ հիվանդներ
23.10 Վահրամ Մարտիրոսյանը ներկայացնում է. Հայկական որբանոցը Ֆրանսիայում
23.30 Տեսաhandակ
00.00 Արթուր Էլբակյանի հեղինակային «Ուրբաթ գիշեր բոլորովին քուն չունեմ» ծրագիրը: Սիրված ֆիլմաշար «Հյուսիսը եւ հարավը» (V մաս), էրոտիկ ֆիլմ (վերջում՝ Տեսաhandակ)

Ա1

7.00 Բարի լույս
10.00, 16.00, 19.00, 01.15 Նորություններ
10.15 Սերիալ «Դաժան հրեշտակը»
11.30-16.00 Բիզնես TV
16.15 Ֆիլմ-հեքիաթ «Երկարաժամ գեղեցկուհի Վարվառան»
18.00 «Դաժան հրեշտակը»
19.15 Ձենքլմեն-շոու
19.45 Նվագիր, հարմոն սիրելիս
20.15 Առողջություն
20.45 Հրաշքների դաշտ
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
22.50 Ագաթա Քրիստի «Մոռացված սպանություն» դետեկտիվ
00.45 Փրկության ծառայություն
01.30 Գ/Ֆ «Տերերը մի շուն ունեն»

РТР

8.00, 9.30, 10.30, 10.50 Բարի լույս, Ռուսաստան
10.15 Հերթապահ բաժանմունք
10.35 Հեռուստախաղ «Հաղորդումների ծրագիր»
10.55 Աղբանքներ փոստով
11.00 «Սանտա Բարբարա»
11.45 Երաժշտություն, երաժշտություն...
12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 01.00 Լուրեր
12.30 Սերիալ «Պետերբուրգյան գաղտնիքներ»
13.30 Երկխոսություններ կենդանիների մասին
14.30 «Խանութ բազմոցի վրա»
14.55 Անշարժ գույքի խանութ
15.30 Սերիալ «Կինը»
16.20 Առողջության աշխարհ
16.25 Հեռուստասերիալ «Հարուստներն ու նշանավորները»
17.15 Մուլտծրագիր «Լեգենդ չար հսկայի մասին», «Վնասակար խորհուրդ»
17.30 Սերիալ «Առաջին համբույրներ»
18.30 Աշտարակ
19.00 Համակարգիչ
19.10 Վավերագրական ֆիլմ «Լավրենտի Բերիայի կյանքն ու մահը» (2-րդ մաս)
20.30 Հերթապահ բաժանմունք
20.35 «Մի հրաշագործության պատմություն»
21.35 Մանրամասներ
21.45 «Քաղաքիկ»
22.15 Զգույշ, մոդեռն է
22.45 Երաժշտական ռինգ-նոր սերունդ
00.15 Թատրոն+TV. Տատյանա Վասիլեւնա
01.30 Հերթապահ բաժանմունք

ԱԶԳ -ում

ՁԵՐ գովազդը հաջողությամբ է

Ամանորյա աննախադեպ զեղչեր

ԶԱՆԳԱՀԱՐԵՔ **529353**

ԵՎ ՄԵՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼԸ ԿԱՅՑԵԼԻ ՁԵԶ

UNITED METHODIST COMMITTEE ON RELIEF
UMCOR

ԱՄՔՈՐ կազմակերպությունը հայտարարում է տենդեր 60 տոննա պանիր գնելու համար

ԱՄՔՈՐ ամերիկյան մարդասիրական կազմակերպությունը ցանկանում է գնել 60 տոննա տեղական արտադրության պանիր մանկատների, ծերանոցների, օժանդակ դպրոցների եւ նմանատիպ հիմնարկություններում գտնվող սոցիալապես անապահով շահառուներին անվճար բաշխելու նպատակով:

Հայտ կարող են ներկայացնել միայն այն ձեռնարկները, որոնց գործունեությունը պետականորեն գրանցված է եւ ունեն պանիր արտադրելու արտոնագիր:

Առաջարկվող պանիրը պետք է տուգլի եւ ըստ անվտանգության ցուցանիշների համապատասխանի ՀՀ-ում գործող սանիտարահիգիենիկ նորմերին:

Պանիրը պետք է բավարարի հետեւյալ պահանջներին.
- յուղայնությունը չոր նյութերում ոչ պակաս, քան 40%,
- աղի պարունակությունը՝ ոչ ավելի, քան 4%
- խոնավությունը՝ ոչ ավելի, քան 45%,
- հասունացման շրջանը՝ 2 ամիս:

Հայտում առաջարկվող պանրի նվազագույն քանակությունը (լոտի չափը) 5 տոննա է:

ԱՄՔՈՐ-ը կգնի պանիրը 4 ամիսների ընթացքում, ամսական հավասար քանակություններով՝ փետրվարից մինչեւ մայիս:

Շահագրգիռ ձեռներեցները պետք է հայտերը ներկայացնեն կնքված ծրարների մեջ **ԱՄՔՈՐ-ի երեւանյան գրասենյակ (Կարապետ Ուլնեցու, նախկին Ջափարիձե փողոց, 16 տուն, հեռ. 24-81-41 եւ 28-29-77), ոչ ուշ, քան 1998 թ. դեկտեմբերի 21-ը մինչեւ ժամը 17.00:**

Կքննարկվեն միայն ամբողջական տեղեկություն պարունակող հայտերը

Հայտերը պետք է ընդգրկեն տեղեկություններ հետեւյալի մասին.
- **ձեռնարկության անվանումը**
- **տնօրենի անունը**
- **լրիվ հասցեն**
- **հեռախոսի համարը**
- **պետական ռեգիստրի վկայականի պատճենը**
- **ձեռնարկության սեփականության կարգավիճակին վերաբերող վկայականի (սեփականաշնորհման վկայական, վարձակալական պայմանագիր...) պատճենը**
- **վերոհիշյալ պանիրն արտադրելու արտոնագրի պատճենները**
- **առաջարկվող լոտերի քանակը**
- **1 կիլոգրամի գինը՝ հայկական դրամով արտահայտված, առանց ԱԱՀ-ի:**

Առաջարկված հայտերը կքննարկվեն ԱՄՔՈՐ-ի կողմից 1998 թ. դեկտեմբերի 22-ին եւ հաղթողների հետ կկնքվեն պայմանագրեր 1998 թ. դեկտեմբերի 28-ին:

ԱՄՔՈՐ-ն իրավունք է վերապահում առանց որեւէ պատճառի մերժել ցանկացած եւ բոլոր հայտերը:

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
հեռախոսով (589167, 581351) * տեղեկագրքերով * մագնիսական սկավառակներով * INTERNET ցանցով (http://www.arminco.com/spyur)

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունեաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 963 Տպաքանակը՝ 4000 Ստորագրուած է տպագրութեան՝ 10. 12. 1998 Գինը՝ 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@